ლიტერატურული საქართველო

ჩემი ხატია სამშობლო,
სახატე — მთელი ქვეყანა

საქართველოს მწერალთა კავშირის ყოველკვირეული გაზეთი

პარასკევი. № 22 (2801) გამოცემის III-ის წელი, 1991 31 მაისი ფასი 40 კაპ.

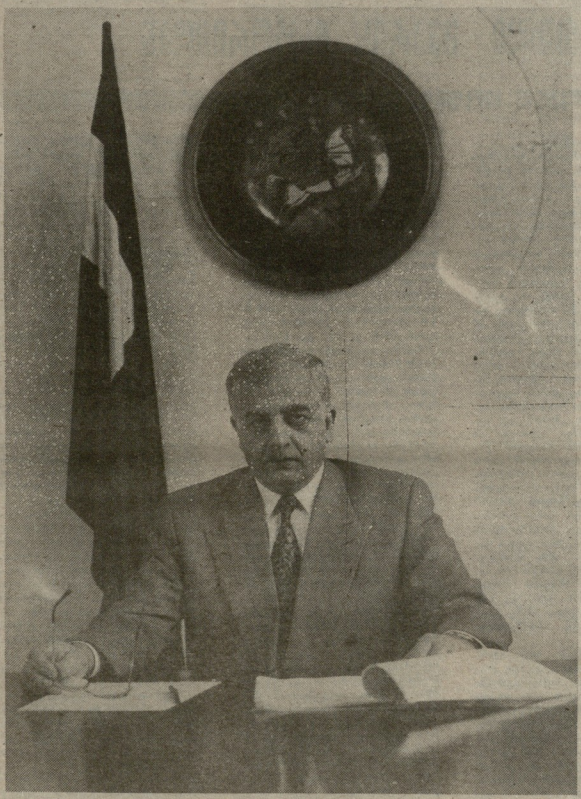

26 მაისს საქართველოს მოსახლეობამ რესპუბლიკის პრეზიდენტად აირჩია ზვიად გამსახურდია

გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქცია ერთგულია ეროვნული მამამთავრის სახელით შლიცავს მწერალსა და საზოგადო მოღვაწეს ზვიად გამსახურდიას რესპუბლიკის პრეზიდენტად არჩევას და გამოთქვამს რწმენას, რომ ბატონი ზვიადი ღვიძლი ერთგულებითა და თავდადებით განაგრძობს ქართული მწერლობისა და კულტურის სამსახურს.

ბოლო ორი თვის განმავლობაში ხუთასამდე წერილი მივიღე. ხუთივენ ამდენი დამიპირეს დადგმა ფიესა. ეს ყველა წერილში ეწერდა ოდენ ერთ კითხვას დასმული, ყველა მომსმენელთა ერთიანიმავე კითხვას ხვაშა: ქართველია თუ არა მიხი გვარი? რა ხდება? რატომ მაინც და მაინც ეხლა უნდაგვა ყველას ასეთი კითხვა? საბუნებრო ისაა, რომ „ბაეკვო" ქართველებს მხვიანი კითხვები თავად კი გაუნმედათ, არიანდ მაკანი და მაკანი საკმაოდ ზზრაფი ეურნი ჩასაბოს: ფენ, ქართველი არა ხარ! ამა თუ ამ ხაკრამის ხელმძღვანელი, პროდკომიტეტის თავმჯდომარე, ორგანიზაციაში მოკალთეტენი ზოგიერთი პარტიული დაკვეფებსა ცნობას თხოვენ სამეცნიერო დაწერეფებულებიდან, რომ მიხი გვარი ნამდვილად ქართული, მიუხედავად იმისა, რომ „ბაეკვო" ადამიანებს პროოუნენის დამფასებურნეენ ოფიციალურ ეურიდიულ დოკუმენტებში (დაბადების მოწმეხა, ასხპარტი)

ეროვნენა ქართველი უნეოა. ახლა წარმოიდგენეთ, პატივცემულო მკითხველენ, ახეთი „ბაეკვო" ქართველების ტრაგიკული ბედგამარეთხა, წარმოიდგენეთ ხულიერად რა შეუოაცხეოფილნი არიან ინანი.

ახეთი ავადმყოფობა ჩვენი საზოგადოების გარკვეულ ნაწილს რამდენიმე წლის წინ შეეყარა და დღეს იმძლავრა. ნეტავი, ხალხ მოეეკანენთ? არა ბეჭნნა, მხოლოდ ამა ხეთ რომელიმე ცივილიზეეეულ ქვეეანაში მხვიანი რამ ხდებოდეს: ხოეეხ ხიეეხს ეუბნებოდეს, ხოეეხი არა ხარო (მთელ ეუმტერ, რომ ამ ერნი გვარიანელთა ძალზე დიდ ნაწილს ხპარსულ-არაბულ-თურქეულ ძირეხი აქვეთ), ეერმანელი — ეერმანელს, ეერმანელი არა ხარო (ეს იმ დროს, როდესაც ეერმანელებში არიერთი გვარი შეიძლეხა მოიძებნოს ხლეეეურ ეუქიანი და ხლეეურ ხუფეკხიანი), ეესპანელი —ეესპანელს, ეესპანელი არა ხარო (მიუხედავად იმისა, რომ ეესპანელებში საკმაოდ დიდი არახხა დაბაზრეეეს). ლატვიელთა პროზიდენტს გორპუნოეს ანალოგეეეური ევარი აქვს, მაგრამ, დარეწერეული ვარ, არცერთი ლატვიელი ბაზზე არ ატეეეს, რომ ის არაა ლატვიელი.

ერთ ბაზს ეფიქრობდი, რომ უზერბაეეი იყო ამ თემაზე წერილის დაწერა და გამოქვეყნება, მაგრამ შეეძლებელია დიკეფეეეი ახეი ქართველთა ეეურეხეოფილი ბედგამარეთხა. ინანი ეეელან ითხოვენ. ამის გამო იყო, რომ დაეწერე წერილი „ეინ არის ქართველი", რომელიც „ლიტერატურული საქართველოს" 15 მარტის ნომერში დაბეჭდა და რომელშიც შეფარვით აღნაშეულ საკითხზე იყო მსჯელობა. როგორც ჩანს, გარდამავალ ეერიოდში შეფარვით მსჯელობას ზზრი ეკარგება. საკითხზე კონკრეტულად უნდა ითქვას. აღნაშეული წერილის შესახებ იყო არა ერთი და ორი მაგლითი და საეეეფურიც: ნეტავი, ჩვენი გვარიც გეხსენებინა, ერთი ორი ხიტეეეი მაინც გეთქვა, რომ ჩვენი გვარიც ქართული და ქართული წარმმავლობისაეთ. რამდენიმეკი აღნიშნა: „ბატონო, „ლიტერატურულ საქართველოს" მხოლოდ ინტელიგენციაა ეეთხოვლის, „საქართველოს რესპუბლიკაზ" უნდა დაეგეეეეკეთ. „ეინ არის ქართველი?" დაიწერა ინიმთვის, რათა მაკანს და მაკანს გიეგო, რომ ეროვნების განსაზღვრისას არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს ეარმმავლობას, მეშკედრეობითობას. მთავარია ამა თუ იმ პიროვნების ხული, თვითშეგნება, კულტურა, ეოფა, ტრადიციები და დედაენა. ამ ხაკითხს ისევ ეერიოლის ბოლოში დავუბრუნდებინ. აშკერად კი კონკრეტული გვარების ინტერიოლს შევეხენი, რომლებსაც ქართველ წარმმავლობა აქვთ.

ამთავითვე უნდა ითქვას, რომ ლეხსაც ყველა ეთოგანის ხურეკოელ ვერ დაეკაეეეფიეეეეეს" ქართველიანები ეეკმეტანანეი ქართიული გვარები ასიბითია. ხაკაზეთი წერილი კი მხოლოდ რამდენიმე მთავაზნე მსჯელობის ხაზეულებს გკაძლევს.

აღმოსავლეთ საქართველოს არაერთი სოფელში ხახლობს) მარგალიშვილების (მარგალშვილების) გვარი. მარგალშვილების ხაკრაფდ დიდი ნაწილი ეროოენებთი ქართველია. ინანი წარმმავლობთაც ქართველები არიან. ამავე ძარხაა გვარები მარგალინი, მარგა, და მარგანინი. ეეის გამო, რომ არ ხებოს ოხური გვარი მარგალეკ (ზოგიერთი მარგალშვილად წერია), ზოგიერთებს ეკვი შეეპარათ მათ ქართულ წარმმავლობაში. დაბეკნეთნი შეიძლება ითქვას, რომ მარგალშვილები.

(მარგალშვილები) წარმმავლობით ქართველები არიან. გვარს საფუძველად უდეეს ძველ ხაკარადგილი მამაკაცის სახელი „მარგა". ამავე დროს, აღნაშნეული გვარის ფუძეს მხოლოდ და მხოლოდ ქართული ახსნა აქვს. ის ოხური ენათ საერთოდ არ ინხნება. არაერთ ქართულ დოკუმენტში (მთავლური, ეუდამაკრული, გურული, ფშაური, ხევსურული, ქიერი სოფელში ხახლობს) მარგალშვილების (მარგალშვილების) გვარი. მარგალშვილების ხაკრაფდ დიდი ნაწილი ეროოენებთი ქართველია. ინანი წარმმავლობთაც ქართველები არიან. ამავე ძარხაა გვარები მარგალი, მარგა, და მარგანინი. ეეის გამო, რომ არ ხებოს ოხური გვარი მარგალეკ (ზოგიერთი მარგალშვილად წერია), ზოგიერთებს ეკვი შეეპარათ მათ ქართულ წარმმავლობაში. დაბეკნეთნი შეიძლება ითქვას, რომ მარგალშვილები.

(მარგალშვილები) წარმმავლობით ქართველები არიან. გვარს საფუძველად უდეეს ძველ ხაკარადგილი მამაკაცის სახელი „მარგა". ამავე დროს, აღნაშნეული გვარის ფუძეს მხოლოდ და მხოლოდ ქართული ახსნა აქვს. ის ოხური ენათ საერთოდ არ ინხნება. არაერთ ქართულ დოკუმენტში (მთავლური, ეუდამაკრული, გურული, ფშაური, ხევსურული, ქიერი სოფელში ხახლობს) მარგალშვილების (მარგალშვილების) გვარი. მარგალშვილების ხაკრაფდ დიდი ნაწილი ეროოენებთი ქართველია. ინანი წარმმავლობთაც ქართველები არიან. ამავე ძარხაა გვარები მარგალი, მარგა, და მარგანინი. ეეის გამო, რომ არ ხებოს ოხური გვარი მარგალეკ (ზოგიერთი მარგალშვილად წერია), ზოგიერთებს ეკვი შეეპარათ მათ ქართულ წარმმავლობაში. დაბეკნეთნი შეიძლება ითქვას, რომ მარგალშვილები.

(მარგალშვილები) წარმმავლობით ქართველები არიან. ამავე ძარხაა ზოგიერთი ეეოოენებთ. ეეის ეარმმავლობა ეეეეე

არსაიდან ხმა...

1991 წლის 5 აპრილს „ლიტერატურულ საქართველოში“ გამოქვეყნდა მწერალთა ჯგუფის მიერ მელმწიფოსადმი მიმართვა იმ ხელმძღვანელებისადმი, რომელთაც დამოკიდებულება აქვს საგამომცემლო საქმიანობასთან და ამ დარგის წინაშე მდგარი უმწვავესი პრობლემების გადაჭრა ეკისრებთ.

მას შემდეგ აგერ, თვეზე მეტი გავდა და ხმაწყვარიც, მიმართვის ის არც ერთი ადრესატი აღძრულა საკითხებისადმი არავითარი დაინტერესება არ გამოუხატავს.

მკითხველს შეეძინებოდა, რომ მიმართვაში ნახუნარი იყო ამ საკაღალთო მდგომარეობაზე, რაც დღეს შექმნილია წიგნის გამოცემასთან დაკავშირებით. ფაქტობრივად შეწყვეტილია ლიტერატურულ ნაწარმოებთა გამოცემის პროცესი, პარალელუნელია საბელმწიფო გამომცემლობები და ან აღარ გამოდის ქართველი მწერლის წიგნი. საბაჯიეროდ ფართო გახანგნი მიეცა კოოპერატიულ გამოცემებს, რომელთაც მოლოდინად მითითებუს სახელმწიფოს კუთვნილი პოლიგრაფიული ბაზრმოები და დიდი ბანაბრეწელიან ფასად თავიანთ ხელახლობრივ ნაკეთებს ამ საწარმოთა პასუხისმგებელი პირები.

ჩვენ ბოლოსტაკეილად ვფიქრობდით, რომ თუნდაც ამ უკანასკნელ ბრალდებაზე ხელოვნელ რეაქციას მოახდენენ მიმართვის ადრესატები, მაგრამ ანგარიშში მოგტაუდათ, ერთი ხანგრძლივი, ჩვენ ყურო და ჩვენვე ვკითხულთან.

უფრო მეტიც, ბაზეი „ერის“ 1 მაისის ნომერში გამოქვეყნდა, ინტერვიუ ბენდეთი სიტყვის დეპარტამენტის დირექტორთან რეკაზ ლლინდთან, სადაც სიტყვაკი ეს არ არის ნათქვამ ხელმძღვანელი საქმიანობაში შექმნილ კატასტროფულ მდგომარეობაზე და არც იმ პრობლემებზე, ჩვენ რომ ავდგარით.

სამაგიეროდ, ბატონი რეკაზ ლლინდი ბაზრის დასაწყისშივე ისეთის პასუხსგებლობას და აღებადს, რომ: „საგამომცემლო საქმიანობის ძირითადი ხაკოიხები ახლა უშუალოდ გამომცემლობებში, პოლიგრაფიულ საწარმოებში, ნიგნით ვაჭრობის ორგანიზაციებში ნყდება“, შემდეგ ირკვევა, რომ ბენდეთი სიტყვის დეპარტამენტს თავისთვის მხოლოდ „საგამომცემლო საქმიანობის კოორდინაციის, ნიგნის გამოცემის პერსპექტიული მიმართულებების განსაზღვრის და სახელმწიფო პროგრამების (?!) შესრულების უზრუნველყოფის“ ბუნდოვანი და ზოგად უფუნციონ დეკტოვანია.

როგორც ინტერვიუდან ჩანს, ბენდეთი სიტყვის დეპარტამენტის დირექტორის ეურს ისიც მისწყდენია, რომ კოოპერატიული გამოცემები „ბზრიალ არხებეი მოთხოვნენს დარღვეთის ხორციელდება“, რომ „მიმართული წიგნები, რომელთა დონე ვერ პასუხობს ელექტრული საგამომცემლო მოთხოვნებს“ და სხვა, მაგრამ არაფერს ამბობს ამ უამრავი სხვა ნაკლისა და დანაშაულის აღმოფხვრის გზებზე, თითქოს ეს უყალოფები ბენდეთი სიტყვის დეპარტამენტს არ ეხებოდეს, „არსებული მოთხოვნების დარღვევთ“ გამოცემული წიგნები თითქოს ხან კუთვნილ ხელმძღვანელ არ ინებეთ ოდენ და ბაკონ რეკაზ ლლინტა ხელზეა რომელიღაც „შესახანები ორგანოს“ აქტიურ ჩარევას“ მოითხოვს.

ბენდეთი სიტყვის დეპარტამენტის დირექტორი დიდად გაუნაწყენეთია „ზოგიერთი შემოქმედნეთი. ორგანიზაციის განსაკუთრებულ სწრაფვას ხაკუთარი გამომცემლობის შექმნისაკენ“. მართალია, ინტერვიუში პოხეენიულია არ არის, მაგრამ ამ „ხეპარტიულ“ ორგანიზაციებზე, ცხადია, მწერალთა კავშირი იგულისხმება, რომელმ დაკვეთეთ ბაზრის ეკონომიკა ეს ერთ-ერთ ნაბიჯად ბაზრის ეკონომიკაში ზარმაცს ბაზარზე შექმნილ კატასტროფულ მდგომარეობაზე და არც იმ პრობლემებზე, ჩვენ რომ ავდგარით.

სამაგიეროდ, ბატონი რეკაზ ლლინტი ბაზრის დასაწყისშივე ისეთის პასუხსგებლობას და აღებადს, რომ: „საგამომცემლო საქმიანობის ძირითადი ხაკოიხები ახლა უშუალოდ გამომცემლობებში, პოლიგრაფიულ საწარმოებში, ნიგნით ვაჭრობის ორგანიზაციებში ნყდება“, შემდეგ ირკვევა, რომ ბენდეთი სიტყვის დეპარტამენტს

ეს საბჭოი ბოლო დროიდან განსაკუთრებით გავრცელებული იყო დასავლეთი საქართველოში (ოფრეთი, ლეჩხუმი, სვანეთი, გორი, სამეგრელო). ბეკოშვილების. გვარი მოსახელეობს ხოლ. მოსაქმე�eში. სახტარინი სახელებია და ეთნოგრაფიულად მოსიკეებენი ბეკოშვილების ადრინდელი. გვარი იყო კეკიური. სოფ. ყვავილოვან მასაკეკილები ბალახანდელები ბეკო კეკიურის შოამთავლეს ახალი გვარი — ბეკოშვილი დაუმკვიდრდათ.

წარმომავლობით ქართველება არიან ბახელაშვილ-ბახალაშვილები. ბოლო დროსდე მამაკაცის სახელი „ბახელა“ მოიფლეთში იყო გავრცელებული. ქართველი „ბახელაშვილი ხოსტაკა“ დასახელებულია 1715 წლის რუსისის ხაბჭოსის დავთარში. ქართველნენ არიან ისინი ჩაწერილი XIX ს-ის კავკასიური ალეურის დავთარეზზეც. სოფ. ბახელაშვილი არის ბოილ ქვაბლიანი (დღეკვანდელი ზუბანეთის რ-ნი), რომელშიც დღეს ამ გვარის მაკარიელები ალარ ცხოვრობენ. ოიკონომი ეი ამაზე მოუთათეს, რომ ოდესღაც აკ ბახელაშვილის უნდა ეცხოვრათ.

ქართველები არიან ბუბულეშვილებიც (ზერ. გვარი ხეხილაკი); ბაბაშვილებიც, რომელთა თავდაპირველი გვარია ჯაჯანაძე (ზერ. გვარი ბაბულაანი). ბეთიაშვილები (ბეთიშვილები, ბეთიაშვილები) — ზერ. ბითაძე. (ყველა ეს გვარი გასხალნელთა იყო ქარიულ-ეკზეთის რაბდენიმე სოფელში (ტაშისკარი, ტეზრი, ფეკ, ოკეონა, ზემოკალილოფელი, ყვარელი, არიან — ინ. ოერთის ბაზრსოს. ფაკეთარი). გვარს ხაუფაძლად ფუძეს ბოილ ფრიმდე ვაჩეთს, ან ბამეგრელთან გვრეცელებული ბახელი „ბეთი“, „ბეთა“, „ბეთუ“, „ბეთოს“; ერმოლეშვილები (გვარის თავდასაპყრობი ფორმა ბრბელეშვილთა იყო); ქოკეშვილ-ქოკაშვილები (გვარს ხაუფაძლად ფუძეს მამაკაცის სახელი „ეკეკა“ (ზემორჩენილი იყო მთელეკში — ინ. ხ. მაკალთია, მთელეკი, გვ. 125). ქოკაშვილები ქარიული გვარი ვეუბდება XVIII ს-ის ფაბაჭეთის ეპეკეის აღწერაზი (ივ. ჯავახეშვილი, ფახან. წიგნი, გვ. 22); ფიაკოიაშვილები. თეკაშვილები; ნანიშვილები, ქაბაშვილები; ხოლოშვილები; ფუდაშვილები; ბოსხშვილები; ბულეშვილები, ქეფლაბაშვილები.

ერთ-ერთი ძველი გვარია ტერაშვილების, ტერაშვილების გვარი. ახეთი ოსური (ავარეკეკ, სოსმბერი) გვარი ხაერთოდ არ არსებობს. ოინი სახაბო ანსაურები იკენენ (ქსძ, ტ. II, გვ. 485).

გასხეკეთან ქართველ გვარებს შორის შეიძლება დავაახელთოთ ბიჩენიშვილები (ბიჩინაშვილების) გვარიც. ბიჩინაშვილები წარმომავლობით ქისტური თემის ფშავლები არიან, რომელთა ფიდი ნაწილი თიანეთში ვაბსახლებულა. ეთნოგრაფიულ მასალებით, მეხსიერეობის გამო, ერთ-ერთი ბიჩინაშვილი მეგზეთს ხეოობს ხაოთავეში ოსურ სოფელში დასახლებულა. ასე ეკენენ ქართველი ბიჩინაშვილები ის ბიჩენაშვილებად (XX ს-ის ბიჩენოვებად). გვარს ხაუფაძლად უდევს მამაკაცის ერთ-ერთი ძველი ქართული სახელი „ბიჩინა“, რომელიც XI ს-ის დასაწყისსაც ფართოდ იყო ფაკეცილებული ლეზგეთში, ეკრიასა და ხამეგრელოში.

ქარაგეთები არიან ფუზეთის რაიონის სოფ. ეგნისში მოსახლე კელიხაშვილები (ყელიხაშვილები), რომლებიც XIX ს-ში ყელგრეხაშვილებად ოწერებოდნენ. უფრო ადრე ისინი ბინეკეოულის გვარს ატარებდნენ და ბალშიაზლებული ბოილ ბაზეურთის სოფ. ეუდანდან. ახე რომ, ხახოფლი-ხამეფანენი ინსტიტუტის ერთ-ერთი ლექტორი, გვარად ეკეოაშვილი, ეფლეთეკეეთ უნდა დაეტოვოთ კელიხაშვილების გვართან დაკავშირებით.

მიმაჩნია, რომ ახეთი წერილი-ეკი ან უნდა ოწერებოდეს, მაგრამ სიტუაციამ ეკოკარნახა ის. ხარრთოდ, გვარების ძირეული მიზეზეთი, ამა თუ ამ გვარის ეროვნული ნამა და ეროვნული წარმომავლობის გარკვევა ახსოფდა. ახეთმა ტენდენციებმა შეიძლება ისეთ ეროვნულ ფენომენამდე ეკეოკარნახა ის, ხარრთოდ, ბატონ რეკაზ ლლინტს უნდა მოეხსენებინოს, რომ „საკუთარი გამომცემლობის შექმნისაკენ სწრაფვა“ ბენდეთი სიტყვის ლიტერატურულ ხრულიყოფილი მუშაობაი არ არის გამოწვეული.

ბენდეთი სიტყვის დეპარტამენტის თავმჯდომარე ინარეოოს ახსნებს „ქაღალდის დეფიციტს“, მაშინ, როცა ბინ დაკვეფილებაზეა მეოოდი პოლიგრაფიულ ხაწარმოთა ხაწყობა ხხვადახვა კოოპერატივთა ხა ეკრძალ ეპრეთ ბიჩენეული ქაღალდით არის ხავსე და დიუბრკოლებელივ ინებეფთა ეოეკეოკვარი ხაკმისნენი ლიტერატურა, ქართველ მწერალთა წიგნების გარდა. ბენდეთი სიტყვის დეპარტამენტის მოეკენეთ მეშუბრთის ეეკალთნი, ბენდეთი სიტყვის დეპარტამენტის ბიჩენეული ბიჩენეულ ბაზრეთ ბაზეურ ბაზეურ ბაზეურ

ქართველი კაცის ცნობიერებაში ჯერ კიდევ არ გაბერილა შიში, რომ საქართველო დამოუკიდებლობას მოსთვლის შეთხვევაში თურქეთის მსჯელობას შეეხება. თურქეთ-საქართველოს შესახებ უამრავი მითქმა-მოთქმა და ეპიმალაკადა არსებობს. როგორც ოფიციალურ, ისე არაოფიციალურ პრესაში. ჩვენი მიზანია, ამ საკითხში გარკვეული სიცხადე შეიტანოთ, თუმცა, არა გვაქვს იმის პრეტენზია, რომ ეყველაფერს სრულად და ამომწურავად ვიცნობთ და ყოველ კითხვას გავცემთ პასუხს. ეს უბრალო შედგენილია ამ კაცის, რომელიც თურქეთის მოქალაქეა, წარმოშობით ქართველია, ძალზე. დაინტერესებულია თურქეთ-საქართველოს ნორმალური ურთიერთობით და გრძნობს პასუხისმგებლობას ორივე ქვეყნის წინაშე.

საქართველოში ცხოვრების თერმეტი წელი მაძლევს, განსაკუთრებით ბოლო წლებში- ზზრაფდ მოიხსენია, რომ თურქეთი საქართველოს ერთ-ერთი ყველაზე უბიარტეხი და საშინელი მტერია, ეს, ადრე, მართლაც, ასე იყო და ამაში დავრწმუნდებით, თუ გადავხედავთ ისტორიულ ჭრილს, დღევანდელი თურქეთის იმპადოთის იმპერიის პირდაპირი მემკვიდრე არ არის. ამის დასტურია თურქეთის რესპუბლიკის უახლესი ისტორიის საშინაო თუ საგარეო პოლიტიკა. როგორც ცნობილია, რესპუბლიკის დაარსების დღიდან თურქეთს ორიენტაცია აქვს აღებული დასავლეთისეკენ, ყველანაირად ცდილობს ამაშინს დემოკრატიულ საზოგადოება და ევროპის ხალხთა ხასლში შეხვედი საბოლოოდ გამდეს ევროპული ტიპის ქვეყანა (თუმცა, 1923 წლიდან რეპუბლიკის ცხოვრებაში ბრავალ არადემოკრატიულ მოქმედებათა მიუსდაგად, ევროპული დემოკრატიის მოკარი ხაზიდან არ გადაეგვიანა).

საკოველთაოდ ცნობილია, რომ დღევანდელ მსოფლიო პოლიტიკაში გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ეკონომიკური ბაზრის მოკავშირს. ამ პოზიციაზე დგას თურქეთიც. მისთვის მთავარია ხარფიანი ეკონომიკური პარტნიორის მინახვა და არა ახალი ტერიტორიების შემოერთება. როგორც ცნობილია, თურქეთის ოფიციალური წრეების არაერთხელ გაფიცნიდნიო, რომ მას ეკონომიკური ტერიტორიული პრეტენზია არა აქვს ეგზოპეტი ახლადმოწოდებულ ეროვნულ ტერიტორიულ მოლიანობის შენარჩუნებას ცდილობს. როგორც ცნობილია, თურქეთის ხამრეთ-ალმოსავლთ რეგიონებში ქურთები ბიბრვთან დამოუკიდებლობისთვის. ეშეკნინდა. ჩემი აზრით, საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობას თურქეთის მხრიდან საშიშროება არ ემუქრება. პირიქით, თურქეთი, დანიერესებული უნდა იყოს, რომ თურქეთსა და რუსეთს შორის იყოს სრულიად დამოუკიდებელი საქართველოიები, რაც ერთგვარი ფარი გახდება ამ ორ ქვეყანას შორის. აქედან გამომდინარე, თურქეთი შეეცდება ყოველმხრივ მხარი დაუჭიროს საქართველოს დამოუკიდებელ რეგიონებს. ეფექტუნის, თან თავის დროზე ოსმალეთს და ირანსა დაუშვა პოლიტიკური შეცდომა, რის შედეგებსაც ორი საუკუნეა ანკიან. ეს ისაში გამოიხატება, რომ მათ მეზობლად არსებობს უზარმაზარი საბჭოური პოტენციის საბჭო�sტიკა — რუსეთის სახით. თუკი ოსმალეთი და ირანი თავის დროზე შეეცდებოდნენ, რომ მათსა და რუსეთს შორის ყოფილიყო დამოუკიდებელი საბჭოშეიკა, ამით ასეთი უზარმაზარი და საშიში საბჭოშეიკის ფორმირებულ. ამით თურქეთი გარკვეულად მოიცილებს ამ საშიშროებას, რომელსაც წლების განმავლობაში განიცდიდან — ამ „ხუთეული-ხუთმეწიოსაგან“. („ხუთეული“, რა თქმა უნდა, ოთვინი შეიარაღებით). გარდა ამისა, საქართველო ისტორიულად ყოველთვის იყო კავკასიის ეროვნული ხასიათმეფიერ, როგორც ეთნო-პოლიტიკურად, ასევე ეკონომიკურად და კულტურულად. იმიტომ, იმპერიის დაშლის შემდეგ საქართველო ალდგენს თავის ისტორიულ მისიას, ფუნქციას. ამიტომ, თურქეთისა და საქართველოს შორის ნორმალური ურთიერთობა გარკვეულ გაფლენას მოახდენს მთელი კავკასიის ქვეყნების ურთიერთობაზე. გარკვეულ მიზეზთა გამო, თურქეთი დღევანდელ მსოფლიო პოლიტიკურ არენაზე დაწეულია თავისი ბეჭდი. აქ ლაპარაკია ხალხზე, „ეროს“. როგორც ცნობილია, აჭარა ქართველი ერის განუყოფელი, სისხლხორცეული ნაწილია. ამ შემთხვევაში, როგორც იტყვიან, კოეფიციენტი ზედმეტია.

ახლა ორიოდე სიტყვით გადმოვცემ ზემს მოსაზრებას ე. წ. „თურქი მეზობლის“ საკითხთან დაკავშირებით. ქართველი ხალხისადმი ინტერესისათვის ცნობილია, რომ ე. წ. თურქ მეზობლი გარკვეული ნაწილი წარმოშობით მართლაც ქართველია. ჩემი აზრით, ამას პრინციპული მნიშვნელობა არცა აქვს. ადამიანი არის ის ერის შვილი, რომელსაც თავად ჯუთვნეზს თავს. მე ამ საკითხს ღრმად შეეხებიდნენ არ გახლავარი, მაგრამ მაინაც, რომ ის ეთნიკური ჯგუფი, რომელიც თავის თავს „თურქ მეზობლს“ უწოდებს, თურქეთი ორიენტაციისაა. (რა თქმა უნდა, შეიძლება იყოს ზოგიერთი ქართველი ორიენტაციისაც, რომელთა ბედზეც საკითხეული ეზრეტეს). რაც შეეხება იმას, რომელიც თურქული ორიენტაციაა აქვთ, ჩემი აზრით, მათ თურქეთი კარებს გაუღებს. როგორც ჩემთვის ცნობილია, თურქეთის ოფიციალურ წრეებში, უკვე არის ლაპარაკი იმის შესახებ, რომ ე. წ. „თურქი მეზობლის“ კარკეკეული ნაწილი მიიღონ ნ ჩასახლონ თურქეთის სამხრეთ-აღმოსავლეთ რეგიონებში (თუ ეს, რა თქმა უნდა, მათი სურვილიც იქნება), სადაც მიმდინარეობს ეფორატის და ტიგრისის ოაზის ათვისება. შეიძლება ითქვას, ამ პრობლემას ვაგვაჩენ თურქეთი ირაფთან დაფლულ ან მოამდენ საკარაფელოზე, სხვანაირად რომ ეთქვათ, თურქეთი ირანის ჩრდილოეთ საქართველოს სამხრეთ ნაწილზე. ჩემი აზრით, ამის დასტურია ის, რომ დღეს ამის თაობაზე, როგორც ცნობილია, თურქეთის ოფიციალურ წრეებში არანაირი განცხადება არ გაკეთებულა. ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ასე მესახება ე. წ. „თურქი მეზობლის“ პრობლემის მშვიდობიანი ბზით გადაწყვეტა.

აკამდე შეეეცადეთო, შეძლებისდაგვარად გავეცეს პასუხი თურქეთ-საქართველოს ხამიშველო ურთიერთობის ხაკრაროროკო საკითხებზე. ეხლინ ძირითადად ეხებიდ საკარაფელოსთვის შეტად აქტუალურ პრობლემებს. მაგრამ არის ისეთი საკითხეიც, რომლებიც თურქეთ-საქართველოს ხამიშველო ურთიერთობაში თურქეთისათვის ეკნეზეს მნიშვნელოვანი. ალბათ გაგაკვირა, რომ ლაპარაკი თურქეთში მცხოვრებ ქართველებზეა. გასათვალისწინებელია ის ფაქტი, რომ თურქეთში მცხოვრები ქართველთა შეძლება პირობითად ორ ჯგუფად დაიყოს. პირველ ჯგუფში მოექცევა ის ნაწილი, რომელსაც ჩვენიერი არიან. ამ ქართველებს ისტორიულმა ბედმა წოლად არაუნა თურქეთის ხაზლმწიფო ხაზგრეზში მოქცევა. ამ ჯგუფში შეეფლნ საკუთარ ეკონომიკური ჯგუფის ინტერესებიც. ეკონომიკურ ინტერესებზე ამ ჯგუფის ერთ-ერთ ნაწილ

ღმერთი და სამშობლო

ᲘᲡᲛᲐ ᲝᲜᲘᲐᲜᲘ

ღმერთი ჩვენთვის (ჩვენს სიბრტყეზე) სწორედ ჩვენი ადამიანად განხორციელებით გამოვლინდება.

ჩვენს მიერ ამის (ჩვენი ღმერთისმეერობის) გაცნობიერების, უფრო სწორად, ჩვენი ადამიანური არსის მიერ ამის ბეჭედრილი შეენიშნა ეროვნული ენა ან უკვე მთლიანად იჩენს თავს თავად ჩვენს ადამიანურ ქმედებაში: ბერძნულად — ღმერთისადმი, მის მიერ სამყაროსადმი ბუნებრივი სიყვარულის მატარებელი ვარ და ამიტომაც ჩვენი ყველანაირი ქმედება, რაციონალურად გაანრიგულად თუ ჯოჯოხეთლად, პროეციირდება ღმერთზე; ნაალებობისან, დაფანაბობისან — ვიწრო ხორცელად-მატერიალურ დერეფანში მოტანილეთა ქმედება ეს ამ სივიწროვითაა ნაშაპ და ხაზგასარდამული.

ღვთის ნება ჩვენ, დედუანდელ მიწიერ არსებებსაც, შემოგვდგომია ერგვლივ უამრავი მინაშენება — კოდიფიებებით, ოლონდაც, მოსახელთებლად უფლებით, ზღვრული ვამკვირავალებთან. ყველაზე მკრძნობიარე „ოთარი" ჩვენი ბეჭედის ყელია; ის მოვანიშნებს სოფელ ბენებრივ, ნათელ სიყვარულზე. სიყვარული კი ნათელია, თუ იგი ამ ნამდვილისადმი, ბუნებრივისადმი მიმართული, რაც ღმერთმა ჩვენს (ეროვნულ ნაპეარობა წეს-რიგად დაგვიხაბა; დიახ, ყოველი ნათელი სიყვარული ითვე ღვთის სიყვარული, განუყოფელია.

აჭ, ალბათ, ჯერ უნდა განვმარტო „ნათელ" სიყვარულთან მიმართებაში, რადგან ბნელი სიყვარული რაღაა, იტყვის ვინმე. ცხადია, ცნება სიყვარული თავისთავში ატარებს ეროვდერთ კატეგორიულ ანრ-შინაარს ნათელსა. ყველაფერსანაბისა, ეს არის სწორედ სიყვარული. მაგრამ რამდენადაც ადამიანურ ყოფიერებაზე გვიხდება საუბარი, რამდენადაც ადამიანებს ადამიანურ „ანარეზზე" ვვიწევს ქმედება (ამას ვერანად გავექცევთო), ამიტომ რაღაცის ადამიანურად აღნიშვნა-გამოხატვაც გვჭირდება, — ჩვენი ბუნებრივი ბუნება ხომ ამ ეანაბაზღარა ღმერთმა ამ ეტაპაზე: ჩვენი სულიერების მატერიალური ჩარჩოში მიეფინება. აქედან ცნებათა გამოყენებული ოხსაბრტყოვანებეა; ეაიხსენეთ ადამიანური მანკიერებები — ყოველი მანკიერება რაღაცისადმი „სიყვარულია": სიყვარული ფულისადმი, პირველობისადმი და ა. შ. უამრავი რაიმეა. აქედან ბრკყალება სიყვარულთან, აქედან — ნათელია, რათა მიეანიშნოთ, თუ ცნება სიყვარულს, როგორც გამოხატვის ტექნიკურ საშუალებას, რომელ სიბრტყეზე ვმბარობთ ამ თუ იმ შემთხვევაში.

როგორც ვამბობდით, ყოველი ნათელი სიყვარული იგივე ღვთის სიყვარულია, „განუყოფელია. ზოგს სამშობლის, ერის სიყვარული გარკვეულ წინააღმდეგობაში ეხება შემოკვმულთან. თუ კარგად გავაანალიზებთ ყველფერს, ეს ანე არ აღმოჩნდება.

არა მესაკუთრეობა, არა ქონებრივი სამშობლოს დაუშინაობა, არამედ ერის, სამშობლოს სიყვარული ღვთისმეერია, მიანდოცანა ნამდვილ სიყვარულთან. რატომ? — ახსოლუტური უანგარობა ღმერთის სიყვარულია. მიწიერ ჩარჩოში მიმდინარე შეხადებელ სიყვარულთან ერთადერთი „სრული", ნამდვილი სიყვარული ღმერთის სიყვარულია; თუ ეს ნამდვილი სიყვარული გვაქვს, მაშინ სხვა ყოველი სიყვარული მასით გაგრილდება და მისკენ მიწრაფა. ასეთ ღვთით გაჭიოლილ, ნათელ სიყვარულთაგან მიწიერ არსებობაში ქმედებაში რომელია ყველაზე უანგარო, მიწიერი მიმავალი ნამდვილთან მიანდოცანა?

— სამშობლოს სიყვარული; რატომ? ყოველ ადამიანს მიწაზე გაჩენით დადებული აქვს ვალი, აუცილებელი, გარკვეული ქმედების მიღწევი ვალდებულება. არ ვეხები რა სუფთა, შეურეველ, თავისთავად ღვთისმსახურებას, არამედ სხვა დანარჩენს, ხაერის, ეფიქრობ, რომ თავისთავში ღვთის მპოვნელის, სიყვარულის მატარებლად ყველანაირი ქმედება-ხაქმიანობა თავისთავად ღვთისნიერი საქმე ეამოვა. ახეთ შემთხვევაში, რაც უფრო გარეშე მაზეზიანზანან თავისუფალია ეი მხოლოდ თავისთავით განპირობებული ქმედება, მით უანგარო იგი. ეი. მიწიერ ახპარეზზე ყველაზე ნაკლებ ეგოისტური, მიწიერად შესაძლებლად უანგარო — სამშობლოს, ერის, ხალხთა საქმის სამსახურია. უანგარო ლტოლვის სიტკბოების განცდა მიწიერ საქმიანობაში სამშობლოს, საქმის სუფთა, უანგარეზო სიყვარულში ხორციელდება. ამას, რაც ვკადილიანებს, ამ „ამატრიტულ" ქმედებას, რომელს წარმოშობილ ბაზეზიზე სამშობლოზე სუფთა, შეურეველ ზეაზეზიზმს: როგორც ეთქვით, ადამიანებმა უეტეტად დაკერეგს ზე-სამშობლოს ხსოვნა. ადამიანი კი ისე „ეაფეიერეულ-ვადაწეკეტილი", რომ ამ მიწიერ, მატერიალურ სამყაროში არ ეძლევა რა რამე პირდაპირი მატერიალური „სახეთა", ფენომენოლენსაბალეი ეი „სამშობლო" ზე-სამშობლოს არსებობისათვის ადამიანთან მხოლოდ ითი და მაშინ განაბორეკეულებს, თუ იგი თავისთავში აღმოიჩენს ხსოვნას, ცოდნას, მიხეედრას ზე-სამყაროპირველადობაზე; ვერ შობს რა ამდაგვარად თავისთავს ადამიანად, იგი დარჩება დაბალ არსებად. ამ არც თუ ახალ ეეშმარიტებას ეუ მოიხსენთ როგორც მეტფიზიურულ ნათქვამს, არამედ პირდაპირი მნიშვნელობით აღიქვეთ; ეს სრულიად რეალურია: ადამიანის ადამიანად ხორციელდება, უფრო ზუსტად განხორციელება განხორცელდება ითით, რომ მასში იხსნება ხარკეული ხსოვნისა; ტელეეფიზორის ეკრანზე თუ თითი არ დავაჭირეთ ან თუ ჭიაფში არ ჩავრთეთ, მუდმივად დარჩება რაღაც გარკვეულ თხსკუის უეთად, რომელსაც რა მნიშვნელობა აქვს რას დავაჭერეთ, თუ მან ან იტელეეზორია; მხოლოდ მაშინ, როცა ჩაირთვება და დაიწყება მისი ფუნქციონირება როგორც ტელეეეზორისა, იგი ტელეეზორია.

მატერიალურ დონეზე სად წაკეთხეს, გაიშფრეს ხსოვნის ხარისხი, პირველისადმი უალაბტობის მოეეი პოტენციალი სად გამოჩნდება? — ადამიანთა, ადამიანთა ნამოქმედარში, ნაკეარში, ქმნილებაში, კეკლში. ეი რაღაც აქვს საოცრად დიდი, იმაზე გაცილებით დიდი მნიშვნელობა ხალხის სიმღერას, ლეკვას, პოეზიას და სხვ. ვინმე ეს თანამდროვეა რაციონალურ-მეცარნაბელეს ხაზოგადოებას წარმოდგენია. თამაილ შეიძლება ითქვას, რომ პირველადს, ხაწეაბოვის ფამბერეკი ბურუსის მეტ-ნაკლეეობა, სულიერი მეხსიერების, ხსოვნის ხარისხის პირდაპირი მაჩვენებელია; მით უფრო გაცრეცილია ბურუსი, რაც უფრო უტეხია სულიერი დონეა, რაც უფრო დაუორგუნველად მოეფინება ფსკერის კაკაში; (ხსოვნა — ბახეენებაში არ ვგულისხმობ, ცხადია, გარეგან შემოსრულებას რეალეიისეენ; მის რიცხვობრივ თუ პროცენტულ მონაცემებს); პირადად ჩემთვის — ქართველი ნაკეადეეი, ედღეეანდელობის ჩათვლით, ხსოვნის მაღალი ხარისხის მაჩვენებელია. მოუხდავად მოეეი ფიზიკური ულრან-გაეჩინებებისა, გარეგანი ფიზიკური ბახეენა-მეხსიერების ჩაბერგვა-მოშლისა, იმდენად ძლიერია ენეეტიკური ხსოვნის შინაგანი „რეალობა", რომ როგორც ეთქვით, სულიერი უტეხობა, ფსკერის კაკაშიის ძლეეამოსილება რაღაც ხუსტაანეიურ, ხედინსეურად გარდაეფლობად ეეკეეეს ქართველს.

არ არსებობს სხვა მატერიალური „სამხილი" ამის მტკიეეებლისა — მოიხმენეთ; წაიკითხეთ, ნახეთ; ჩაეეშით საკართველოს ქარშოალაში, გაიეეკვიეთ მისი ფიზიკური, მიწიერი არსებობის თავ-ხოლო შერწყმული მოეეი ბაზ. ცხოვეები, დაეფარგეანეი ხულიერება, ზემოდან ნაკარაწარალი, მაგრამ მაინც მდეეარი, ფიზიკურად რა პირობებშეეე უნდა იყოს ჩაკარდნილი, ბოლომდე არ მიხეეეს დაეწეეეის საშეალებას; ამა თუ იმ მომენტში მასში აუცილებელი მიანურობის ხაიდუმლის მატარებლად, მარადიული ცხეალებად; მით მეტად დაეინახავთ ხაკუთარ თავს ადამიანის, ამ მიწაზე განხორციელებული მარადიულობის, უხსარეოობის მეცნიეეებებად; რომ, თუ ჩვენ, „ეეეოლენენ", დაეეეცით, უამაეი, ეეეოდინრობის უხაზეობები თავისთავად გამბარტლებული ხაზე დარჩება დეეიწეეეილ ბა-ხნელში; ამიტომ არა გვაქვს უფლება დაეეეეეთ. რაც უნდა ეეეირეეეს ადამიანს, უნდა გაიცალოთ ხაკუთარ თავში პირველად, უხხოვარი ცოდნა — სამშობლო, დიდი სიტკბოა ცოდნა — ბახხეენებაში, იგი არ მოგეცეეს უფლებას დაეეეეეთ, თუნდაც არავის სწამდეს, თუნდაც არავინ იეეოდეს ჩვენი მხსნის, ჩვენი მეცხოვნეების შესახებ.

ერთი სიტკვეთ, ხულიერებაზხოვნა, ადამიანის მაღალი ეხეა და სამშობლოს ვაგეცდა მოთხოვნილეეა ეროვნეეეეეეა დიდენალი, როგორც ხერხეეელავნი ფეთალები ერთი ვარდნა.

ამიტომაა, რაც უფრო ძლიერია ეშმობდეურის ვანეეეა, მით უფრო ძალეემად მოკეეეი ქონეკრეტული არსი იგი ზოგადხეეეეობოთ-თან შეხარეეეეელად. ამიტომ ვიწრო ეოვეინიტურ „ეეეოხოვნილებებს" ხაერთო არარფერი აქვთ სამშობლოსთან, მაღალ ხულიერ-ადამიანურობასთან. ამიტომ იქეა ხაკართველო ძველთაგან ისეი ქვეეუნად, ახალ დროეეაზეი „ინტერნაციონალურს" რომ ვეეაბდეთ; ახლა უკრინ მას, დროა ეოიტა თავისთავსაც მიხედოს; დროა მისმა ეეეილებმა მიხეედნ ამ ბოეეშობელ ერძანობას, საკართველოს ხიკეარულს რომ ეძახიან და ეერაფერით განეეეეეეთ; „ერძანობას, რომელმაც აქეეა მათი სამშობლო ეეეხოთა ეეეშეეეკარებელ. უხორეტო ქვეეყნად. დიახ, ეერავეთარი გარეეეშეკახეარი ვერ თრგუნავს მისი ეეეილების ხიეეკეეხეთ ნაწეალში „ხსოვნას" და ამიტომ იეეს ხაკართველოს ნამდვილი ეოდნეთ, რომ მატარებელი ეეეშმარიტისა და ნამდვილისა და ამიტომაეე არა აქვს უფლება ამ ქვეეუნიდან გადაეენეეხსა და გაეეარანეეხსა. ამიტომ არა აქვს უფლება არ ინარმოეთ გადახარჩენად: ამიტომ ეეეეარეეეეეე

ხიდი: უნგრეთი—საქართველო

(დასასრული)

ბატონიეროდ, როგორც ახლა დავინახავთ, (დასაბეჭდის პრეტენზია ამიტომ მაქვს, რომ ახალს და გასაოცარს სინამდვილეში არაფერს ვამბობ, უბრალოდ გამეორება გვიწევს). კვლავ ბუტაფ მიქმედებს „კანონი": ერს, ბალს არაფერი ეშლება; დიან, ერს და არა ბრბოს.

მაგრამ, მართლაც, ოდინდა რიგელია? ნერილის დასაწყისში ცნობილია ორსაბრძოლველობა. მოგახსენებდით ახლა კი — ცნობილია არსენ ორაზროვნების შესახებ, ამის შესახებ, თუ რატომაა ზოგ შემთხვევაში ნათელი სიტყვა „ერი", „ბალნი" და „ბრბო ღვთისა" და სხვა ერთსახა" და „ბრბოს უსიკეთოდ". ამ არსენ ორაზროვნებას მნიშვნელობა ერთი რამ გააჩენინებს — ნამდვილი, „ხარული" სიყვარულის ფონი თუ უფონობა; ხარბო

„ᲛᲐᲒᲠᲐ ᲘᲪᲧᲕᲘᲡ: „ᲩᲔᲛᲘ ᲡᲐᲚᲘᲠᲑᲚᲝ...“

ᲗᲘᲛᲣᲠᲐᲖ ᲓᲝᲚᲘᲐᲨᲕᲘᲚᲘ

ᲙᲐᲠᲘ ᲛᲔᲗᲝᲠᲘ

ჯ. ჩარკვიანი წერს, მ. ლებანიძის ლექსი „მაბრალებ“ და ჩემი „ცოტა რამე მიხარია“ თუ ერთმანეთს ჰგავს, მაშინ მათი ალიკვალი ეოფილა ჯაკენ „იმერული ნანნა“, ვ. ჯავახიძის „წინადღეს“, ნაზი კოლახინის ლექსი და ჩემივე ადრანდელი „უცხო ფრანველიც“, რადგან ყველა მათგანს ერთხანგუვანი რეფრენები აქვთ.

რეფრენი, ერთხანგუვანიც და მრავალხანგუვანიც, ახლვე ყველია, როგორც თვით პოეზია. მარტო ერთხანგუვანი რეფრენი ლექსებს ერთიანურად ვერ დაამხავებენს, თუ მათი სხვა კომპონენტები განსხვავებულია. ჯ. ჩარკვიანის ლექსი მ. ლებანიძის ლექსს მხოლოდ ერთხანგუვანი რეფრენით კი არა ჰგავს, არამედ ხაზომითაც, რიგმითაც, რითმთა სისტემითაც, ინტონაციითაც. მის მიერ ხაზეულად მოხმობილი ლექსები მ. ლებანიძის ლექსისაგან სრულიად განსხვავებული მეტრითა და რიგმით არის დაწერილი, განსხვავებულია ინტონაციაც, განსხვავებულია რითმთა სისტემაც (ჯ. ჯავახიძის ლექსი საერთოდ ურითმოა). ეს მნიშვნელოვან სხვაობებს ქმნის, ამბრომ არ გვაგონებენ ისინი მ. ლებანიძის ლექსს, თუმცა მათაც თითოსიტყვიანი რეფრენი ვახდეს ყოველი სტროფის ბოლოს. გარდა ამისა, ჯ. ჩარკვიანის და მ. ლებანიძის ლექსებს ისიც ამსგავსებს ერთმანეთს, რომ ორივეში რეფრენად მეტყველების ერთნაირი ნაწილი — ზმნა არის გამოყენებული, თანაც ორივეგან პირველ პირში („მაბრალებ“, „მიხარია“), მის მიერ მოხმობილ სხვა პოეტთა ლექსებში კი მეტყველების სხვა ნაწილებია რეფრენად შერჩეული. ესეც ქმნის განსხვავებას.

მოკლედ, ჯ. ჩარკვიანი მ. ლებანიძის ან ორიგინალური კონსტრუქციის და ენერგიულის ლექსის, როგორც სინტეზის იმიტაციას ახდენს.

ᲗᲣᲚᲘᲜ ᲛᲔᲓᲘᲐᲜᲘ

ერთი რამ არის საინტერესო: ჯ. ჩარკვიანი თითქოს ხაკანგუნოდ ცდილობს, თავები ლექსი სხვისას მიამგავნოს. კარგი იქნებოდა, მას გაეცნობიერებინა ეს მოვლენა და ჩემი ლანდვეთის მაგიერად მკოთხველთანვის თავები „არის პოეტკა“ ვიმეფლავნენინ, დაესაბუთებინა, ამგვარი მიმსგავსებებინი ახალ ესთეტიკურ ღირებულებებს ქმნიო. თორემ თუ ეს ფიდეინენს, მუზარან ჩარკვიანის „ეკიდე და ვეძებ“-ს და ჩემს „ძიებას“ „არაფერი... ერთმანეთთან საერთო არა აქვსო“, ამას არც არავინ დაიჯერებს და ფერთა ძლიერი ექვიც განჩნდება ზეროს ბის მეთოდოთან დაკავშირებით.

რას ჰქვია „არაფერი... ერთმანეთთან საერთო არა აქვს“-ო?!

მე ფერიდი: „ადგი ძალისმხეკვა არ არის საჭირო ამის შესაბჭნ
ვად, რომ მუზარან ჩარკვიანის ლექსის თემა, იდეა, აზროვნების ოლოგიკა, ტერმინ, რიგმა, ზოგიერთი ფრაზაც თითქმის უცვლელადაა გადაანანილი ჯ. ჩარკვიანის ლექსში“. მეტი სიცხადისთვის მიგადეენთ თვალი თემის განვითარების ფაზების ორივე ლექსში:

ᲔᲙᲘᲓᲔᲜᲘᲡᲝᲜ: „ეკიდე და ვეძებ, რადაცას ეეძებ“ (მ. მაჭავარიანი). „მე ისეა ეეძებ, მე ისეა ეეძებ“ (ჯ. ჩარკვიანი).

ᲙᲣᲚᲘᲜᲘᲡᲝᲜ: „ეიეოდი მაინც, ეიეოდე მაინც, — რა არის — რასაც ეეძებ და ეეძებ“ (მ. მაჭავარიანი). „რას ეეძებ ნეტა, რა დამიკარგეს?“ (ჯ. ჩარკვიანი).

ᲗᲘᲜᲐᲜᲘ: „ᲛᲘᲜᲓᲝᲡ ᲙᲔᲓᲚᲘ ერთაერი ალმათ. მე?!“ (მ. მაჭავარიანი). „ᲗᲘᲜ როგორ ფიქრობ, ვიპოვი? ᲗᲘᲜᲓᲝᲡ?“ (ჯ. ჩარკვიანი)“.

განა რომელიმე ჩემს მიერ აქ ჩამოთვლილი არაუშენტრალური, ან ლექსთა უემეკეენი მსგავსების დამამტკიცებელი, გაგაბოლილ? მხოლოდ ზოგადად განიცხადა — არაფერი აქვთ საერთოო; ძიებაზე ვის არ დაუწერია ლექსი, შემოქმედი სულ შედან ძიებაზეაო და მოამკაეს თავები და სხვისი ლექსები, რომლებშიც ლირიკული ვმირი ეძებს და ᲘᲪᲘᲡ, ᲠᲐᲡᲐᲒ ᲔᲔᲫᲔᲑᲡ. ᲗᲣᲠᲛᲔ ᲛᲐᲭᲐᲕᲐᲠᲘᲐᲜᲘᲡ ᲚᲔᲥᲡᲘᲡ ᲗᲐᲕᲘᲡᲣᲤᲠᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲘᲪᲘᲡ, ᲠᲐᲡᲐᲒ ᲔᲔᲫᲔᲑᲓᲐ ᲛᲔᲠᲘ ᲛᲐᲭᲐᲕᲐᲠᲘᲐᲜᲘᲡ ᲚᲔᲥᲡᲘᲡ ᲨᲔᲠᲩᲔᲚᲘ ᲓᲐ ᲛᲝᲛᲘᲜᲝᲚᲘ ᲚᲔᲥᲡᲘᲡᲐᲒᲐᲜ;

ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲐᲠᲐᲤᲔᲠᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲔᲛᲑᲐᲡᲐᲒᲐᲜ ᲛᲐᲡ ჯ. ჩარკვიანის „ძიება“, რომელშიც მ. მაჭავარიანის „მხატვრული ფიქრი“ უკვალოდ არის გადაკანონილი. მაგ, ამ ლექსებს ერთმანეთთან არაფერი აქვთ საერთო?

ჯ. ჩარკვიანი ეროგან შენიშნავს, „ცერად და ღვარძლთან გამეფდი“ მუზრან მაჭავარიანისადან მიძღვნილ ჩემს ლექსო. ხოლაც არა! ის სწორი ლექსია, იგი მე ძალიან მეარეფინა. მე ეკოდან ჩემს წერილში მოვიყვანე ორი ადგილი: „ᲗᲣ ᲛᲐᲜᲪ ᲨᲔᲜ ᲑᲐᲠ, ᲮᲝᲚᲝᲛ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘ ᲐᲠᲐᲤᲔᲠᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲓᲐᲛᲘᲜᲐᲕᲔᲑᲓᲐ“ და „ᲗᲣ ᲛᲐᲜᲪ ᲨᲔᲜ ᲑᲐᲠ, ᲮᲝᲚᲝᲛ ᲛᲔᲠᲘ ᲕᲔᲠ ᲓᲐᲛᲘᲜᲐᲕᲔᲑᲓᲐ“.

ᲮᲐᲜᲒᲣᲠᲘᲡᲛᲐ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲘ ᲗᲔᲡᲘᲡ ᲑᲐᲢᲝᲜᲘ ᲯᲐᲜᲬᲣᲚᲘ ᲛᲣᲖᲠᲐᲜ ᲛᲐᲒᲐᲕᲐᲠᲘᲐᲜᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲛᲐᲪᲔᲚᲘᲡᲐᲒᲐᲜ, რასაც ამ ლექსში საუვდრობს „ᲛᲐᲒᲐᲚᲘ“? თუ ეს მიბაძვა არ არის, რაზეც მე მიუთითდე, მაშინ მიბაძვა რასაა? დასახელებულ, ვინ ბაძავს მასზე მეტად მუზრან მაჭავარიანს. აი, ამას ჰქვია, სხვის თვალში ბეწვს ხედავს და თავის თვალში დირეკსაც ვერაო!

როდ, ᲐᲠᲐᲤᲔᲠᲘᲗᲐᲠ ᲔᲛᲑᲐᲡᲐᲒᲐᲜ მას ჯ. ჩარკვიანის „ძიება“, რომელშიც მ. მაჭავარიანის „მხატვრული ფიქრი“ უკვალოდ არის გადაკანონილი. მაგ, ამ ლექსებს ერთმანეთთან არაფერი აქვთ საერთო?

ჯ. ჩარკვიანი ეროგან შენიშნავს, „ცერად და ღვარძლთან გამეფდი“ მუზრან მაჭავარიანისადან მიძღვნილ ჩემს ლექსო. ხოლაც არა! ის სწორი ლექსია, იგი მე ძალიან მეარეფინა. მე ეკოდან ჩემს წერილში მოვიყვანე ორი ადგილი: „ᲗᲣ ᲛᲐᲜᲪ ᲨᲔᲜ ᲑᲐᲠ, ᲮᲝᲚᲝᲛ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘ ᲐᲠᲐᲤᲔᲠᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲓᲐᲛᲘᲜᲐᲕᲔᲑᲓᲐ“ და „ᲗᲣ ᲛᲐᲜᲪ ᲨᲔᲜ ᲑᲐᲠ, ᲮᲝᲚᲝᲛ ᲛᲔᲠᲘ ᲕᲔᲠ ᲓᲐᲛᲘᲜᲐᲕᲔᲑᲓᲐ“.

ᲮᲐᲜᲒᲣᲠᲘᲡᲛᲐ, როგორ ესმის ბატონ ჯანუწს მუზრან მაჭავარიანის დამამცველობა, რასაც ამ ლექსში საუვდრობს „ᲛᲐᲒᲐᲚᲘ“? თუ ეს მიბაძვა არ არის, რაზეც მე მიუთითდე, მაშინ მიბაძვა რასაა? დასახელებულ, ვინ ბაძავს მასზე მეტად მუზრან მაჭავარიანს. აი, ამას ჰქვია, სხვის თვალში ბეწვს ხედავს და თავის თვალში დირეკსაც ვერაო!

ᲐᲠᲐᲤᲔᲠᲘᲗᲐᲠ ᲔᲛᲑᲐᲡᲐᲒᲐᲜ მას ჯ. ჩარკვიანის „ძიება“, რომელშიც მ. მაჭავარიანის „ᲛᲮᲐᲢᲕᲠᲣᲚᲘ ᲤᲘᲥᲠᲘ“ ᲣᲙᲕᲐᲚᲝᲓ ᲐᲠᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲙᲐᲠᲔᲚᲘ. მაგ, ამ ლექსებს ერთმანეთთან არაფერი აქვთ საერთო?

ჯ. ჩარკვიანი ეროგან შენიშნავს, „ცერად და ღვარძლთან გამეფდი“ მუზრან მაჭავარიანისადან მიძღვნილ ჩემს ლექსო. ხოლაც არა! ის სწორი ლექსია, იგი მე ძალიან მეარეფინა. მე ეკოდან ჩემს წერილში მოვიყვანე ორი ადგილი: „ᲗᲣ ᲛᲐᲜᲪ ᲨᲔᲜ ᲑᲐᲠ, ᲮᲝᲚᲝᲛ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘ ᲐᲠᲐᲤᲔᲠᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲓᲐᲛᲘᲜᲐᲕᲔᲑᲓᲐ“ და „ᲗᲣ ᲛᲐᲜᲪ ᲨᲔᲜ ᲑᲐᲠ, ᲮᲝᲚᲝᲛ ᲛᲔᲠᲘ ᲕᲔᲠ ᲓᲐᲛᲘᲜᲐᲕᲔᲑᲓᲐ“.

ᲮᲐᲜᲒᲣᲠᲘᲡᲛᲐ, ᲠᲝᲒᲝᲠᲘ ᲗᲔᲡᲘᲡ ᲑᲐᲢᲝᲜᲘ ᲯᲐᲜᲬᲣᲚᲘ ᲛᲣᲖᲠᲐᲜ ᲛᲐᲒᲐᲕᲐᲠᲘᲐᲜᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲛᲐᲪᲔᲚᲘᲡᲐᲒᲐᲜ, რასაც ამ ლექსში საუვდრობს „ᲛᲐᲒᲐᲚᲘ“? თუ ეს მიბაძვა არ არის, რაზეც მე მიუთითდე, მაშინ მიბაძვა რასაა? დასახელებულ, ვინ ბაძავს მასზე მეტად მუზრან მაჭავარიანს. აი, ამას ჰქვია, სხვის თვალში ბეწვს ხედავს და თავის თვალში დირეკსაც ვერაო!

ᲛᲐᲒᲠᲐᲛ ᲐᲠᲐᲤᲔᲠᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲔᲛᲑᲐᲡᲐᲒᲐᲜ ᲛᲐᲡ ჯ. ჩარკვიანის „ᲛᲘᲫᲘᲡ“, ᲠᲝᲛᲚᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲐᲠᲐᲤᲔᲠᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲓᲐᲛᲘᲜᲐᲕᲔᲑᲓᲐ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲛᲐᲪᲔᲚᲘᲡᲐᲒᲐᲜ. ᲗᲐᲜᲐᲪᲘ „ᲛᲮᲐᲢᲕᲠᲣᲚᲘ ᲤᲘᲥᲠᲘᲡ“ ᲣᲙᲕᲐᲚᲝᲓ ᲐᲠᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲙᲐᲠᲔᲚᲘ. ᲛᲐᲒᲐᲚᲘ ᲐᲠᲐᲤᲔᲠᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲔᲛᲑᲐᲡᲐᲒᲐᲜ ᲛᲘᲛᲐᲛᲐᲪᲔᲚᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲓᲐᲛᲘᲜᲐᲕᲔᲑᲓᲐ ᲠᲝᲛ ᲔᲜᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲙᲐᲠᲔᲚᲘ.

ᲛᲔᲠᲔ ᲙᲘᲗᲮᲕᲘᲡ ᲐᲜᲐᲚᲝᲒᲘᲐ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲜᲓᲝᲡ ᲙᲔᲓᲚᲘ ᲔᲠᲗᲐᲔᲠᲘ ᲐᲛᲑᲐᲚᲐ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ემზარ კვიტაიშვილი

ამაო ვედრება

სიკვდილი ბნელი უნდა გაჩერდეს,
სხვას არვის ახლოს ხელი. იკმაროს,
თუ სირცხვილი აქვს, უნდა დაჯერდეს
ჩემს ბიჭს — ბეტონზე დამსკდარ
იკაროსს.

ამნაირს ნუღარ იკადრებს სხვა დროს
(სამარე თითო გვერგება თითოს)—
მამა მთვარისას ხედავდეს ბადროს,
შვილი — სიცოცხლე — მიწაში იდოს.

ისმინოს, ვამბობ მის გასაგონად —
სხვას არ აჩვენოს ცოფი ნიაღვრის,
მწუხარე ვარდებს ნუღარ დაკონავს
და მკვდარ მუხლებში ნურვის მიაყრის.

ვიცოდე — რისი ჯავრი იყარა.
ტბად დადგეს, რაც მე ცრემლი მდენია.
დაგელავს. რით ვერ ამიოყორა.
დათვალოს მსხვერპლი — მერამდენეა.

უყვარს ნაღველი, ძმარში რეული,
ძვალზე დაყვანა, ფერ-ხორცის ჭამა...
უღვთოდ ნაგვემი და დანგრეული,
ასჯერ მოკლული იკმაროს მამა.

მოწამლა სისხლის ყოველი წვეთი...
ხმეული, მიკვირს, ისევ ეორევა,
ურჩხულმა, მტერი არაა მეტი,
არ შეისმინოს ჩემი ვედრება.

დაგვამხობს, უბეს მოვწყდებით ცისას,
ვერავინ ასცდეს გამყინველ ამბორს;
მის ნაკრავს, ვერვინ გადურჩეს ისარს
(მიხვდებით, ისევ სიკვდილზე ვამბობ).

არ ვნაღვლობ, თუნდაც გასკდი,
ცამყარო.
იწვიმოს, სულ არ გადაიკაროს.
ზედ დავიმხობი, ვერვინ გამყაროს
ჩემს შვილს უნოს, დალეწილ იმედს—
სისხლის გუბეში ჩამბალ იკაროსს.

ატყობდა, სუნთქვა რომ გაჯახირდა,
ბედის საზღვართან ატყდა, ახირდა,
შემართა ხელი და ჩაიქნია —
არ დაერჩებიო მორჩილ ნახირთან...

უნდოდა — ყველა სუსტი დაეცვა,
ყველას მაგივრად თითონ სტკენოდა;
ვაი, დანაცრდა და გადაიწვა
სურვილი მისი — მზეს გასცდენოდა.

არ გაიკაროს გულმა სიამე,
წვიმამ იწვიმოს,
ქარმა იქროს,
რად დავუტოვე ,კარი ღია მე
ჩემ ბიჭს, შემართულს მზისკენ.
იკაროსს.
იგი, შობილი — სიკეთედ, ხათრად,
უნელებელი ჩემი ღადარი,
აწ ყოველ დილა-საღამოს მოდრავს,
არავის ფარდი და შესადარი.

მდინარე გლოვის მალე წამლეკავს,
არ წყდება ჟამი ზართა დარეკვის...
დავაგვიანე, რა ეწამლება —
სიყვარულისგან დამწვარს, დარეგვილს.

ცხოვრების კანონი

ეს ქვეყანა ეკუთვნით —
გაქეშლებს „ნაგლებს“,
თორემ ლექსს მე არა ვწერ
არავისზე ნაკლებს.

რაც ნაღდია, ყოველი
გზას იკვალავს ძნიად;
უმადური სოფელი
ასე შეუცვნიათ.

გასამრჯელო რად მინდა,
ისეც ვიზამ საქნელს.
მე ვერ შევეჯიბრები —
გაქსუებულს, გაქნილს.

ახალი ლექსები

მათი არი ეს ქვეყანა —
გზა ხსნილი აქვთ ფართოდ;
ვისაც ჰქონდეს, ემატოს,
ხელი მოემართოთ.

მე თუ შემცვლის...

როგორ გინდა — არ იწამო
ბედის გარდუვალობა...
მე თუ მიხსნის — ერთადერთი —
მოლაღურის გალობა.

გულუყვითელა გაჩენილი
ჩემნაირთა მწყედ არი;
ოქრო. თაფლში გარეული,
მაღლა ციდან მწვეთარი.

არ მსმენია რამე მსგავსი
მე თვალის ახელიდან,
დამდაგვეი ხმა — ბადაგი —
ამოდის რა ყელიდან.

ეს ცხოვრება — ძუნწიც, უხვიც —
საით უხვევს, სა მიდის,
რა იმედი უნდა მჭონდეს
დარჩენილ მესამედის.

მე თუ შემცვლის — ერთადერთი —
მოლაღურის გალობა;
მზეში გავლებული ფრთების
როკვა, აკანკალება.

რა ჯობს...

ტოტებშუა ხტის და ჭრელი
დასრიალებს მაქო;
უსაფლავო როა ჩიტი,
ამთ რა წაააგო.

თეთრი, ცისკენ გაფრენილი
გზაა სოფლის იქეთ;
ჩვენ თუ ლოდი გველოდება,
ვითომ რა მოვიგეთ...

რას დაეცეს ჩრდილი ჩვენი,
ვერსად დასცემ კარავს...
ყოფნა საშინელებაა
და არყოფნაც მზარავს.

ხან სახურავს უშენს წვიმა,
ხან საამდ ბარდნის
და ინგრევა სამყოფელი
სულის — გასაკრდნის.

კატასტროფის წინადღე

ეს დედამიწა ნავთმა,
ბენზინმა გადატრუსა,
ქვარტლი ერევა ჰაერს,
გემო წაერთვა რუსაც.

ჭკნობას, გახმობას იწყებს
ხელი შეეკვლეთ რასაც,
სიხარბე, ბოროტება —
მოგვეზღო ერთი ასად.

უმეტესობას კაცთა
ახრჩობს შური და ზაკვა;
საით მიდიან ანუ,
რომელს ირჩევენ გზაკვალს.

გული გახეთქა ბოღმამ,
მიკვირს — გადამდის ზვიეთქი...
ცოცხალს არ ვგავარ, მკვდრადაც
ჯერხნობით მე არ ვითქმი,

ფილტვებს რა შხამი ხუთავს —
ტორფის დამდგარი კვამლი;
ყვითელ ბალახზე ფდია
პეპელა მონაწამლი.

ხომ ჯობდა ამას...

ვერ დაგინახავ ვერც შორიდან,
ვეფარც ახლოდან...
ხომ ჯობდა ამას —
შუბლში ცხელი ტყვია დამხლოდა.

ვერც ამ აღმართზე,
ვერც კობეზე ზანტად ამავალს
თვალს ვეღარ მოგკრავ,
უბედური შენი მამა ვარ, —

შენი საგლოვი,
შენი ხელით დასამარხავი,
რაც, სამწუხაროდ,
აირიდე და უარყავი.

ახლა ვიხსენებ ფერს სახისას,
საზარლად მიხდილს...
ბოლო რომ იყო ის ყრუ ღამე —
რად. რად ვერ მივხვდი.,

უკანასკნელად გაიქროლე,
ცაშივე გაქრი,
წამში დაიმსხვრა,
გაცამტვერდა ჩემი სპეკალი...
რა იქნებოდა
(ეს მაწამებს აჩეხილს, აქნილს) —
წასვლამდე ერთი დაბრილიყავ
და დაგეკალი.

შუალამე

(18 მაისი)

როგორ უნდა შეგლეოდი,
როგორ უნდა გამეშვი...
მოფერება მინდა შენი,
ხელი მრჩება ჰაერში.

წმინდა სული შენი ნუთუ
განიბნა ჰაერშიევ,
დაიძინა და იმ ნეტარ
საუფლოში ვერ შევა.

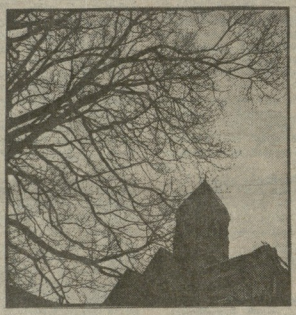

რას ჩახედე... იმ უფსკრულმა
მზერა შენი შინისლა...
სად გაქრე,
რა უყავი —
თვალ-წარბს დედაშენისას.

ვეძებს ხელისგული, გამქრალს
საბნიან-ზეწრიანა;
აქ დამტოვე, მწირ მიწაზე
მარტოს რომ მეწრიალა.

წამიმწარა შენი ყოლა,
ვერ გავიქეი ბოლომდი,
უნდა გადაგყოლოდი და
უნდა თან ჩაგყოლოდი.

მძალავს ძილი. დგება ქამი
ცივ საწოლზე მიდდების,
ყოველდამე გაცოცხლებ და
ყოველდამე მიკვდები.

გაიხურე კარი. ბნელი
ქუსლებს ნთქავდა, ძირავდა...
რა ეიცოდი, მე ის წამი
ასე თუ გამწირავდა.

მოლოდინი

ვეეკვობ, დიდხანს, ამდენ შხამის
შეეძლო მე ტარება...
ერთი ეს მამშვიდებს — მალე
ყოფა მეტირება...

ყრუ ღლვილი ბეღურების
ჯერ თუ მეყურება,
ხუფი, წინწინ გარანდული,
მეც დამეხურება.

ფხვიერი, ქვიგარეული
მიწა დამეყრება,
არამც, არამც. არ ამცდება
ბნელთან დამოყვრება.

ცოდვის წლებმა, რა ხანხ,
იწყეს გამეჩხრება...
ცივ თვალებში მზე თაკარა
აღარ ჩამეჩრება.

სხვა ჯურღმულში შევერევი
მე ქვესკნელის წვეთნოა;
დიდი ვარო, ჩემი ბიჭი
ადრეც არ მიწვენდა.

მეტირება, ამდენ ბოღმის
მახრჩობს მე ტარება...
სულის გაცლა — ერთადერთი
მელის ნეტარება.

დროთა ცვლა

ასე გახსოვს გაზაფხული —
მწვანის ამობინება;
წყლისპირები,
ტყისპირები —
ათასფერად იფინება.

ჭალა უბეავსებული,
არნახული ფუფუნება...
ძალა მაქვსო, კი უნდა თქვას —
განგებაა, თუ ბუნება.

აფუებულია მიწა,
დრო ჩათავდა ბარგის, ფარცხვის, —
აწითლებული და მორცხვი,
თავს ჩაკიდებს მალე მარწყვი.

რიგი მწიფს და რიგი ჰყვავის,
რიგსაც დაწყებია ალო,
როგორც იმ ერთ ზღაპარშია, —
მე რომელი ჩამოვთვალო.

შეთვალული ბალი ტყემალს
არ ჩაგდებს აინუნში;
დააცხუნებს მზე და ტოტზე
გაიპობა ბრტყელი ნუში.

სიფრიფანა, ვარდისფერო,
წმინდა შუქო, შენს ნადგომში,
ჟურთხეული,
მოსურნელე,
ყუნწს მოიბამს მალე კომში.

მღვრიე მზისკენ აღერილი,
თოთო, მიყვარს ვაზის ლერწი;
დაკლაკნილი, თითონ მზისგან
ნაფერები და ნაძერწი.

ძნად იქცევა ეს ჯეჯილი —
ცვარში გავლებული, მწვანე;
არ მოვკვდები მერე, თუკი
ყურთხობამდე მივატანე.

სიზმარია თეთრი ლეღვი,
წუხს: მგზავრობას ვერ ვიტანო,
ცრემლებს ვაქცევ, გამოწურულს,
უტკბილესი ნერვიდანო.

დაზნექილი ოხრავს ვაშლი:
კირგამჯდარი მაესებს წვენი.
სანახევროდ მაინც მფარავს
ჯერ ფოთლები დასაცვენი.

ატამს — წითელს — ზედ ლოყაზე
უკიმკიმებს ქარვის წვეო —
ციკნა ხალი, ისეთია,
იტყვი, მივალ, ვაკოცებო.

წვეთ-წვეთობით ნაგროვებმა,
მიმახედა მისკენ მსხალმა;
გვერდი ყვითლად უელავდა,
მიეემეო, მომესალმა...

გადაეკრა ფერი ორიმლის,
გასისინდა სისხლით ტკბა,
ამოყარა — შემოდგომამ
ხილი, თევზი დაამწიფა...

დაუბრუნდა მაღლი აპრილს,
ყვავილები ახსოვს გრილი;
აცმულია წნორზე წვერა
და ქანარი გალოპრილი...

სხვა რად უნდა სნეულება —
საქართველო მოკლავს ქართველს;
აცრემლებულს, საოცრება
თუ მანახვე, რაღად მართმევ...

ქართული პროზა

დამნაშავე

ირმა კეკელიძე

მოაწმენდის ერთ-ერთ ვიწრო ქუჩაზე სულ-მოუთქმელად ბამბირიანაა პატარა, ათიოდე წლის ბიჭმა, რომელიც კარტალი ეჭირა ეზოში შედიოდა და იქ დამბდარიო სულმოუთქმელად ამცნობდა: „ბეჭეა მოჩქვდარა, ციხეში მოჩქვდარა, დღეს დილით მოიტანეს ამბავი უსნინ ბიჭებმა“...

●

ბეჭეა მოაწმენდაზე, კოტე მეხუთის ქუჩის ერთ-პატარა სახლში დედასთან ერთად ცხოვრობდა... მეზობლებმა ბეჭეას მამის „ვინოთნი“ არ იცოდნენ. ზოგი ამბობდა, სანთან ბიჭი დაიბადებოდა, მანამდე გაეცილნენ ერთმანეთსო, ზოგი კიდევ ამას ამბობდა, ხელოვნად არ ბუოლეა მამა, ნახიბეკარიოო. ახე იყო, თუ ახე, ერთი რამ ცხადი იყო, ბეჭეა მამის გვარს ატარებდა, ნამდვილი სახელი გიორგი ერქვა, გვარად ბეკაური, ბეჭეასაც ამის გამო ეძახდნენ...

თექვსმეტი წლის იყო ბეჭეა, როცა პირველად თავი ამოყო ბავშვთა კოლონიაში. თვრამეტი წლისა ციხეში გადაიყვანეს და ორი წელი იქ დაჯდა... ყველა იძახდა: პატრონი არა ბყავს და ამის ბრალია, თორეს სხვან ამის ადგილზე ვინ დაიჭერდაო...

მეცხრე კლასში სწავლობდა. ერთ დღეს მასწავლებელმა თეატრის ამნინეზენტები მოიტანა და მოსწავლეებს დაურიგა... ბეჭეა ხალისით დადგიდა თეატრში, ხშირად დადგიდა... მოსწონდა... ფიქრობდა კიდეც... ბევრს ფიქრობდა... ერთ დღეს თავისზე უმცროს მეზობელ ბავშვებს თავი მოუყარა და უთხრა: მოდით, სპექტაკლი დავდგაოთ.

— ეგ რაგორი, —გაიკვირვეს ბავშვებმა.

— როგორ და, აი, ამ ჩემს ეზოში გავაკეთ დიდი თოკი, ჩამოკიდეთო დიდი ფარდები, ნახევარი მხარე სცენა იყოს, ნახევარი დარბაზი.

— მერე მსახიობები? — კვლავ იკითხეს მათ.

— მსახიობები ჩვენ ოვითონ ვიქნებით!

— ფარდები ხადა ვაშოვოთ?

— უკვე მოფიქრებული მაქვს, ჩვენი ხალოს პოინტრია ოთახში რომ ფარდები ჰკიდია, ის გამოგვადგება, ვრცელია და თან ამ ფარდებს ჰგავს, თეატრში რომ აქვთ.

— მერედა, ვინ მოგვცემს? — კვლავ იკითხეს ბავშვებმა.

მოიცმენთ, მართალია არ მოგვცემენ, მაგრამ მოვახერხებ, ახე ვამოვიღო, არავინ გიგიგოს, სპექტაკლს ჩავატარებთ და ახეე უკან დავაბრუნებთ.

— რა სპექტაკლი უნდა დავდგაო?

— ეგზიუპერის — „პატარა უფლისწული“.

— კარგია?

— ძალიან! — ამაყად უპასუხა ბეჭეამ.

— ჩვენ რომ წაკითხული არა გვაქვს, როგორ უნდა. ვითარაშოო?

— ორი დღის ვადა მომეცი, ორ დღეში ყველას წაკითხული უნდა გქონდეთ!

— წიგნი რომ არ გვაქვს?

— მე გითხოვეთ, ბიბლიოთეკის წიგნია. გაუფრთხილდით, ორ დღეში უკანვე უნდა ჩავიბარო!

— კარგი!

...მთელი დღე ფიქრობდა ბეჭეა, როგორი სპექტაკლი გამოუვიდოდა თავის პატარა ეზოში მოწყობილ თეატრში...

ორი დღის შემდეგ ბეჭეას ეზოში დიდი თოკი გიგიგი და ზედ ხალიის პოინტრია ოთახიდან ულიხავად წამოიტაცა, ბორცო ფერის ბავრეული ფარდები დიკიდა... მაყურებლები უსნინ პატარა გოგო-ბიჭები იყვნენ...

სპექტაკლი კარგად ჩაიარა, „მსახიობები“ მაყურებელს თავს უკრავდნენ, როცა ეზოში ძალიან ულიკი ბატკანი. შეშფოთებული ბავშვები აქეთ-იქეთ მიმოიყვანტენ ძალლს მიდიციონერები მოსდევდნენ ფეხდაფეხ. მიდიციონერებს ულინი წითელულენსახვევიანი ნიფურიშინაი ახალგაზრდა პიონერებიდმძღვანელი ქალი მოუძღოდა და თან გიკკოდა:

— აი, აი სად ყოფილა ჩვენი ფარდები!.. ხომ ვეუბნებოდით... ამ ქუჩის ბოლოა ეგეთი ფარდა...

ბეჭეა გაფიორებული იდგა ფარდის წინ და ხელში პატარა მაყურებლისგან მირთმეული აკაციის ოფირი ეკავიდენი ეჭირა. პიონერხელმძღვანელი სულმოუთქმელად მივარდა ბიჭს, ხელიდან ყვავილები წაგლეჯა და თავში ურტყა, მერე ურტყბში წაატანა ხელი და კიბალმ ანთია, ახე გადაუგრიხა. გაწმერებულმა ბეჭეამ გაკვეცა ხელა, მაგრამ ამაზე უფრო გაკაპასდა წითელულენსახვევიანი ახალგაზრდა ქალი და კვლავ დინუო კოვლი:

— მილიცია, ხომ ხედავ, ჯიბგარია, ჯიბგარია ნამდვილი, დაიჭირეთ, ახლავე დაიჭირეთ!..

მილიციამაც არ დააყოვნა. მაღალმა რომ ჩრომა კაცმა ქენრმნი წაიყვანა ხელი ბიჭს, ერთი-ორი ნინდიეე ფოთაჭაი და ახე წიაგდო ეზოში...

ნალამოსახლს ზინ დაბრუნებულ დედას ეს ამბავი რომ დაუდგა, ბულს შემოეკარა. სანამ მილიციამდე მივიდოდა, მუხლები მოეკვეთა. ერთ-ორეულ შეეჩერდა კიდეც, მერე ოხვე ძალა მოიკრიბა და რომ ვაი-ვაგლახით მილიციამდე მივიდა. სამორგეეში მდგარ მილიციონერს ულლის გამოწვეული ეეეფრებოდა ქალი:

— გამოუშვი, შენი ბიჭიმე, გამოუშვი ჩემი სულელი ბიჭი. მეტს ალარ იზამს. აგრეშე შერჩები დედაშენს. მოკენი მაგალ!

მილიციონერს კი ორაზროვნად ელიმებოდა ქალის ხვეწნაზე:

— რას ლაპარაკობთ, ქალბატონო, თქვენი შვილი სასწავლის ხანარილის დამნაშავეა, ეგ საკმე ეგრე თოლად არ ჩაივლის, როგორც. ოქვენ გგონიათ, „ხროკეზე“ უნდა ეწიოდეს, სხვანაირად არ გამოვა!

— რას ლაპარაკობთ, რა დროს მაგის „ხროკია“, ჯერ თექვსმეტი წლისაც არ გამხდარა ბავშვი. ან ეი რა ჩაიდინა ისეთი!..

— როგორ თუ რა ჩაიდინა, მაგ კეთილობა დანაშაული არ არის?.. მე ჩგარნი, თქვენი შვილი ოქვენივე გაფუსკენტულია... მაგისთვის უკეთესიც იქნება ბავშვთა კოლონიაში ყოფნა.

— რას ლაპარაკობთ, რა კოლონიაში, ჩკუდან გადაასხვეთლა ნამდვილად, — შეშფოთებას ვერ მალავდა დედა.

— რა ჭკერი, ქალბატონო, ჭკუდან გადაასხვეთლა. ბავშვი იქ ეკეთესად ალიზრდება, გამოსწორდება .. თქვენ კი უმჯობესია შინ მიბრძანდეთ და სახალმრთლის განაჩენს დაელოდოთ...

ღამე იყო. ეზოში ნელი ნაბიჯით, თვალებზე ცრემლმოდგარი მიდიოდა დედა... მხარზე ბელის დადებს ოგრძნო, უკან მოიხედა... დიდალი ტანის ჩასუქებული კაცი, რომელსაც ჩაუვლიდნენ ღრმა კბილები გადმოეყარა, ირონიით იღიმებოდა:

— ხომ არ შეშინდით, ქალბატონო?

— ვინა ხართ?

— თქვენი კეთილის მსურველი, მეტი ვინ უნდა ვიყო... მე. ეი იმათმა გაბოშგზავნეს, — — თქვა კაცმა და ჩასუქებული კოტაკი ხანვენებელი თითო მილიციის შენობისაკენ გაიშვირა.

— რა გნებავთ?

— თქვენი კარგად ეოფნა. მეტი რა უნდა მნებავდეს!! ხაყმე ამბავია, რომ ხასამართლო. მდე ბუთი ათასი მანეთი მოიტა და ხაყმე დაეხურეთ!

— ბუთი ათასი?!. ღმერთო ჩემო. ხად უნდა ვიშოვი, ვინ მომცეს?!. ოავთვისეს ჩაიდა. პარაკი გაოგანებულმა ქალმა.

— ახე, დედიკან. შენ ხომ არ გგონია, კოლონიაში შენი შვილი მარილა კამბეზრდება და ოქოდან რომ გამოვა, ეკზიუპერის-...„ძალნენ ეპრნეს“ — ეკეთესად დადგამს?!. იფიქრე, იფიქრე, ხასამართლოშდე ჯერ კიდევ დროა! — ჩაიკრეკილა კაცმა. თავისი ღრმა კბილები კიდევ ერთხელ გადმოაყარა და უკანვე გაბოუნდა...

●

ხასამართლომ ბეჭეას ოთხი წლით თავისუფლების ოღვეეთა მიუხაკა. ეელეპარული დედა მეზობლებმა ძალიან გამბიეკანეს ხასამართლის

— თქვენი კარგად ეოფნა. მეტი რა უნდა მნებავდეს!! ხაყმე ამბავია, რომ ხასამართლოშდე ბუთი ათასი მანეთი მოიტა და ხაყმე დაეხურეთ!

— ბუთი ათასი?!. ღმერთო ჩემო. ხად უნდა ვიშოვი, ვინ მომცეს?!. ოავთვისეს ჩაიდა. პარაკი გაოგანებულმა ქალმა.

— ახე, დედიკან. შენ ხომ არ გგონია, კოლონიაში შენი შვილი მარილა კამბეზრდება და ოქოდან რომ გამოვა, ეკზიუპერის-...„ძალნენ ეპრნეს“ — ეკეთესად დადგამს?!. იფიქრე, იფიქრე, ხასამართლოშდე ჯერ კიდევ დროა! — ჩაიკრეკილა კაცმა. თავისი ღრმა კბილები კიდევ ერთხელ გადმოაყარა და უკანვე გაბოუნდა...

●

ხასამართლოს ბეჭეას ოთხი წლით თავისუფლების ოღვეეთა მიუხაკა. ეელეპარული დედა მეზობლებმა ძალიან გამბიეკანეს ხასამართლის

ხალამბანას ბესიკის ალმართზე მარტო მიდიოდა ბეჭეა. გაბოუნდი იდგა. ირგვლივ ეკეკეკეკეული ხეების ხეტრენელება ჩაალეცნიოდ კარგ გაწეკეკობლებას უქმნიდ ბიჭს...

— ჰეი, ბუნ! — ზუტაზე ხელის დარტყმა იგრძნო ბიჭმა. უცებ მოტრიალდა და ირონიის ნიუკარტის მეგავსებენიან, ზაკ თვალებიან ბოროტად მოშზირალი ხახეს ჩაეწედა.

— რა გნებავთ? — გაოგანებულმა ჰკითხა ბეჭეამ.

— რა მნებავს და, მეორედ ამ ალმართზე გაგელალი არ დაგიანახო!

— რატომ? — კვლავ გაოცებით იკითხა ბიჭმა.

— იმიტომ, რომ ამ ალმართზე ანანი ცხოვრობს... ანანი და კიდევ მე!.. გაიგე?

— ვერა, ვერ გავიგე!

— ვერ გაიგე და...

— ბეჭეამ გამეტებით მოკნეული მუშტი აიღლინა და, მოწინააღმდეგეს დაფეკერებაც ვერ მოასწრო, იქვე ტროტუარზე გაიშხლართა. წამოდგომა რომ დაიპირა, ბეჭეა ახეე შეეგრდა, ქეჩოში ხელი ჩაალლო და ახალლტეე კიდევ ერთხელ დაარტყმევინა თავი...

●

მეორე დღეს, ხალამის, ხელეზეკერული ბეჭეა მილიციის ხასრიგეეი ოთახში იდგა...

დედა დადგიდა კარტალარ, ნაოჭავებთან, მეზობლებთან. იქნებ რაგორმე ხელი მომიმართოთ და ამდენი ფული მაინც მოვაგროვო, ბიჭს მარტო მიმავრეს აკმარონ, მაგრამ ვერ შეძლო მარტოხელა ქალმა შვილს ციხმარებოდ...

●

ხელმეორედ დაპატიმრებიდან ორი წელიც არ იყო გასული, რომ ბეჭეა ავად გახდა, ყოველ ხალამის ციხე ჰქონდა, ოფლს ასხამდა, ეკანეკ ალარ უნდოდა, ლამეებს ხაზინეულ ხვალში ატარებდა. „ეოტაბანი ციხის ხაავადეფოფოშიე იეკა, მაგრამ ბეჭეა დღეიდეე უფრო და უფრო უარესად ხდებოდა... ტუბერკულოზი აქვსო, გამოუტანეს დედას ციხიდან ამბავი... შეხვდნენ დედა-შვილი ერთმანეთს. ბექაან თავი დედის კალთაში ჩარგო, და ახე ამდგომეხდა. დედის თვალებიდან ღაბალუბით წამოსული ცრემლები ჭვიანის ჭვიანებივით ეცემოდა შვილის ზურგ, ნორბლისფერ თმაზ...

ხაუკალი, თავიდანვე მოუსვენარი ბიჭი იყო, თვითონ დაიოფა თავი, ჯერ ერთი, მერე მეორე დანაშაული...

— დამნაშავე იყო და ამიტომ დაიჭირეს? — ჰკითხა პატარა, შვიდიოდე წლის ბიჭმა მეზობლებთან მოსაუბრე დედას.

— მო, შვილო, აბა, უდანაშაულოდ. ახე, ტუუოლად, ვის აჭერენ?!. — ნაკლულიანი სახით უპასუხა ქალმა შვილს...

●

მთაწმინდის ერთ-ერთ ვიწრო ქუჩაზე ნირბილით მიმავალი ათიოდე წლის ბიჭი კი კარტალარ ყველი ეეჭირა ეზოში შედიოდა და ხალმს ბექეას ხიკვდილი ამბავს ამცნობდა...

(დასასრული)

საქართველო დალალია.
საკუთარი ზეალი მაინც არ დაგაბეჭდინა ბუნდოვნ? „ეპარქიგაგზავნილი ლედი მაკბეთი“ ვრცელ ბეჭდვაზეა? თქვენი ფაქრი პპიოლოგიური კაცის ფიქრია“.

ეროვნულ ფაქტ უკმეფილის გამეიარება უფალური ხაქმეა. მაგრამ ფიქრეფენი ვარ, ამ ბოვეიეკეფლენ ქმა „ქართლოსი“. თუ ეს ჩვენი ლეგენდარული წინაპარი ქართლეთია (ეს კი ფრიად ხაეეკვოა ამეთი ინაკარნაციის გამო — „ეფლამაკოკის ხიეკარეფლი, მაგრამ ფაპპია დამლილი“), მაშინ ამ დროის ხაკართველეთ დალალილი ვერ ეფენთდა, ხოლო თუ ხხვა რაკიდაკეთ ქართლეთია, ხაკართველო ეარეფ ბუნდოვ ჩამოხაფეფლი არ არის.

ეეკითხებით: „ზეალი მაინც არ დაგიბეჭდინ ბუნდოვ?“ როგორ არა, მაგრამ ეს ამეფეთ „ფალალი (?) ზეალ“ — ხაკართველეთ ჩეეეს დაფეკეს ბუნდოვ ჩამოხაფეეე

საერთაშორისო ქართველოლოგიური სიმპოზიუმი

მომდინარე წლის აპრილის თვეში ფინეთის უნივერსიტეტი საერთაშორისო სიმპოზიუმს, რომელიც მიეძღვნა შუა საუკუნეთა ქართულ კულტურას, კერძოდ, შოთა რუსთაველს და მის „ვეფხისტყაოსანს“, სიმპოზიუმზე მოწვეული იყვნენ ქართველოლოგიური მსოფლიოს მრავალი ქვეყნიდან. სიმპოზიუმს ესწრებოდნენ ქართველ მეცნიერთა დელეგაციაც. ამასთან დაკავშირებით, ჩვენი ჟურნალის კორესპონდენტი შეხვდა დელეგაციის ხელმძღვანელს, რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტის დირექტორს, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტს ხარბილა ინაშვილს და მიმართა რამდენიმე კითხვით.

●

— ბატონო ხარბილ, თქვენ ახლახან დაბრუნდით . ფინეთიდან, სადაც ჩატარდა შოთა რუსთაველისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო სიმპოზიუმი. კინ იყო სიმპოზიუმის ორგანიზატორი?

— მოეგებინებათ, ასეთი მასშტაბის სიმპოზიუმმა ჩატარება არც ისე იოლია და მრავალ, მათ შორის ფინანსურ სიძნელეებთან არის დაკავშირებული. ამოდენითვე უნდა ითქვას, რომ ჩვენი მასპინძლები ღირსეულად წარმართნენ. სიმპოზიუმი მაღალ დონეზე ჩატარდა. ეს ეხება როგორც მეცნიერულ, ისე ორგანიზაციულსა და ტექნიკურ კულტურის. აქ მხოლოდ ერთ ფაქტს გავიხსენებ. მთელი ლიტერატურა, სიმპოზიუმ პროგრამები, ანოტაციები და, რაც მთავარია, მეცნიერული მოხსენებები (რომელთაგან ზოგიერთი აღმათ რამდენიმე დღით ადრე მიიღეს) ჩვენ უკვე ინგლისურად თარგმნილი და დაბეჭდილი დაგეგზავნა და სიმპოზიუმის მონაწილეებს მთელი ეს მრავალფეროვანი მასალა სამეშო მაგიდაზე ედო. გასაკვირია, თუ ყოველივე ეს რაგორ შეწყობილა ხელს წაკითხულ-მოხსენებითა ლუმასა და აზრთა გაცვლა-გამოცვლას.

რაც შეეხება სიმპოზიუმის ორგანიზატორებს, ისინი რამდენიმეა და მათ, როგორც ჩანს, თანაბრად გაიზიარეს ეს მძიმე ტვირთი. პირველ რიგში, აღსანიშნავია ქალბატონ ეკატერინე უნიკაშვილი, სადაც ჩატარდა უკვე სამეშო სიმპოზიუმის ოფიციალური ნაწილი და შემდეგ სეკციური მუშაობა; ასევე, პელსინკის უნივერსიტეტის და ფინეთს ლუნდის უნივერსიტეტის სპეციალისტები ინიციატორთა და ორგანიზატორთა შორის აღსანიშნავი აგრეთვე ფინეთ—საქართველოს საზოგადოება და ბოლოს, ფინეთის განათლების სამინისტრო, რომელმაც უშუალო მონაწილეობასთან ერთად, გაიღო ძირითადი თანხა.

გამოყოფდ რამდენიმე პიროვნებას, რომლებმაც გამსაკუთრებული ღვაწლი გაიღეს ჩვენთვის, და მე ვფიქრობ, არამარტო ჩვენთვის, მართლაც მნიშვნელოვან ფორუმში.

პირველ რიგში, უნდა მოვიხსენიო ფინელი მწერალი, მეცნიერი და ეკონომიკური ოლეკი ლიუსი. იგი ქართული კულტურის დიდი პატივისმცემელია, იგრე უმოგზაურია კიდეც ჩვენ-დედაჯარეზე საქართველოში ფინეთის ტელევიზიის დაკვეთით. ქართველ მეგობარობაგან იგი ხშირად იგონებს მწერალსა და მეცნიერს, ამ განსაკუთრებულ გიგი გაგეზოლაძეს, რომელიც ერთი პირველთაგანია, ვინც შთაგაწია მას ეთარგმნა „ვეფხისტყაოსანი“, მრავალი წელი მოანდომა მან „ვეფხისტყაოსანს“ პოეტური თარგმანის: ეს მწერილი ამ თარგმანის გასრულება დიდი უმთავრესი საფუძველია ფინეთში მოწვეული საერთაშორისო ქართველოლოგიურ სიმპოზიუმს (ოლიკი ლინუსის თარგმანი გამოქვეყნდა 1990 წლის დამლევს).

სიმპოზიუმის ორგანიზატორთა შორის აღსანიშნავია ტურკუს უნივერსიტეტის პროფესორი, ჟანი ეპოსუბის ეხლანელი სპეციალისტი, ფოლკლორის კათედრის გამგე ლაური პოსკო, რომელმაც, სხვათაშორის, ალოსან ინგლიუნენ ენაზე გამოსცა ფუნდამენტური ტრეფული: „ტელეგია, მითი და ფოლკლორი მსოფლიო ეპიკაში“.

(დასასრული №-12 გვ.)

მეტია ცხოვრობს და მოღვაწეობს ქართველი არეტატერი ირინა სირაძე. იგი ფინეთ-საქართველოს მეგობრობის საზოგადოების ერთ-ერთი ხელმძღვანელი და, როგორც მისაღებელი ფინეთ, იყო, ეკლესიშრიგ შეუწყო ხელი სიმპოზიუმის ასეთი ფორთ მასშტაბით ჩატარების.

მინდა მადლობით მოვიხსენიო ელსინკის ტექნოლოგიური უნივერსიტეტის თანამშრომელი იუკო სეპონენი, რომელმაც იტვირთა ძირითადად სიმპოზიუმის მასალების გამოქვეყნება, ჰელსინკის უნივერსიტეტის ფილოლოგიური ლაური პაროლიატი და მრავალი სხვა, რომელთა აქტიური ძალისხმევით ოდნავადაც არ მოუკლია უკიადესება სიმპოზიუმის მრავალიცხოვან მონაწილეებს.

— თქვენი აზრით, რამდენად დადა ფინეთის ხალეკნერო საზოგადოების ინტერესი ქართული კულტურისადმი? რას ელოდა ქართული კულტურის პოპულარიზაციას მაზნით ფინეთ-საქართველოს საზოგადოება?

— ეკონომიკური დაბლოების საქმეში: უკვე ბოქმედებს ბოდიავი სემინარი, ობეტდება სიინფორმაციო ბიულეტენი, ხოლო ბუმთა ინსტიტუტში ფუნქციონირებს ქართული ენისა და ლიტერატურის შემსწავლელი კურსი, რომლის ხელმძღვანელია ეროვნებით ფინელი, ქართველის მეოდენე, რენო სირაძის შეუფლე, ქალბატონი ლეენა.

— რა იყო თქვენთვის მოულოდნელი უცხოელ ოლოგიურ ცენტრებთა ხელმძღვანელთა მოხსენებებში? „ვეფხისტყაოსანთან“ დაკავშირებული რომელი პრობლემები იწვევს მათში განსაკუთრებულ ინტერესს?

— პირველ რიგში, მოხსენებათა მრავალფეროვნებისა და, საკითხებისადმი ღრმა პროფესიული მიდგომა, რომლითაც ეკეთებოდა. და უცხოელ კოლეგათა მოხსენებები. ეს არე არის, ჩემის აზრით, გასაკვირი. ბევრი მათგანი უკვე მრავალი წელია მუშაობს ქართული მწერლობის და, კერძოდ, რუსთველოლოგიის დარგში.

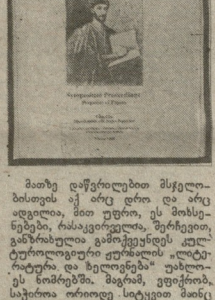

— ამაზე საუბარი შორს წაგვიყვანს, უფროთვალვიშრები ბრალი ადრიდანვე არის ცნობილი, ჩვენ დროშიც ფინელი კულტურის მოღვაწენი და მეცნიერები არიერთგზის ყოფილან საქართველოში (მათ შორის რუსთაველის ოფიცერებზე), მაგრამ აქ მინდა აღვნიშნო ძალზე სასიამოვნო მოულოდნელობა. აღნიშნულ სიმპოზიუმთან დაკავშირებთან, ჰელსინკის უნივერსიტეტმა შემოგვთავაზა ნამდვილი სიურპრიზი: ქართული წიგნების გამოფენა 1828 წლიდან 1917 წლამდე. ე. ი. ის ასაბაკის ომ წლებს, როცა ფინეთი რუსეთის იმპერიის შემადგენლობაში იმყოფებოდა. აღსანიშნავი ისიც, რომ უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში უკვე შეუფეგნია ქართული წიგნების კატალოგი და უახლოეს ხანში მიმზადდება სრული ანოტირებული ბიბლიოგრაფია.

რაც შეეხება ფინეთ-საქართველოს საზოგადოებას, რომელიც არსებობის ბხოლოდ ორ წელს ითვლის, მან უკვე არიერთი საგულისხმო ნაბიჯი გადადგა ორი ნალის: შემდეგში დაახლოებს საქმეში. იგი თვისობრივად განსხვავდება ფინეთში მანამდე არსებული ამ ტიპის საზოგადოებისაგან. კერძოდ, ახალი საზოგადოება საქართველოს თანამედროვე ეთიკრატაზე დაყრდნობით, არა საბჭოთა კავშირის მეშვეობით, არამედ პირდაპირ საქართველოს რესპუბლიკასთან ამყარებს ურთიერთობას და ბეჭდავდ ცდილობს როგორც ფინეთში, ისე მსოფლიოს სხვა ქვეყნებში საქართველოს დღევანდელ პოლიტიკურ ვითარებაზა ობიექტური და ყოველმხრივ შემოწმებული მასალების გავრცელებას. საზოგადოება დიდ გეგმებს ისახავს ორი ქვეყნის პოლიტიკური, კულტურული, ეკონომიკური ურთიერთობების საქმეში: უკვე მოქმედებს ბუდიავი სემინარი, ობეტდება სიინფორმაციო ბიულეტენი, ხოლო მუშაობა ინსტიტუტში ფუქციონირებს ქართული ენისა და ლიტერატურის შემსწავლელი კურსი, რომლის ხელმძღვანელია ეროვნებით ფინელი, ქართველის მეოდენე, რენო სირაძის შეუფლე, ქალბატონი ლეენა.

— რა ადგილი ეკავა ბარეტს, შეგიძლია გადაალაგე ფაქტორად შეუძლებელი და რასაც ამბილს კიდევ „ვეფხისტყაოსანთან“ უცხო ენათა თარგმანების პრაქტიკა. ენა, როგორც ეროვნული მსოფლგანცდის ნათელი გამოსახულება, როგორც იარაღი შემოქმედის

**ბარეტ ბარეტ ბარეტ

(დასასრული)

ორგანულად მიაქვს რუსთველის სიბერძნე და პოეზია.

ოლაი ლინუსის მოხსენება იმითაც გამოირჩეოდა, რომ აქ მეცნიერული დაკვირვებებს ეერწყმოდა ეროტიკული ფანტაზიები, ან, უფრო ზუსტად, პოეტური ვარაუდები რუსთაველის თემაზე.

მოხსენებაში იყო საუბარი პოეტის, მით უფრო გენიოსი პოეტის დიდ მისიაზე საკუთარი ხალხისა და კაცობრიობის წინაშე. პოეზიაზე, როგორც ინდიკატორზე ადამიანურ ურთიერთობათა ყველა სფეროში, დროთა ეაეშრეზე და ა. შ.

გენიოსი ბეგრად უსწრებს თავის დროს, მოხსენებაში იყო ცდა იმის წარმოსაჩენად თუ როგორ ეადადაა რუსთაველი დროის საზღვრებს. სამართალგამო ოდავალით „ეეფხისტყაოსანი" ღღუსაც ერთ-ერთი ყველაზე ცოცხალი წიგნია. მოახსენებელის სიტყვით რუსთველი ეროსერთია ეი პროფეზიათაგანია, მსოფლიოს მასშტაბის გენიისთა შორის, რომელსაც ეუნდა ეკუდნობოდეს კაცობრობა, ოღაი იეი უკეედმართი გზებით არ მიენდობეს სელს მომავლისაკენ. მოხსენებაში როგორც ალიარებულ ფაქტზე, ზუნიად იყო საუბარი ეგრეთეე ქართეელ რენესანსულ კულტურაზე, იყო ნახსენები, ჩემის აზრით, მართებული ცნება, როგორიეაა ჰუმანისტური რენესანსი, რაც ბოლო ხანებში სამეშაო დებულების მნიშეეელობას იძენს. ოლაი ლინუსმა თავის გამოსეეებში არაერთხეე აღნიშნა ისეე, რომ „ეეფხისტყაოსანს" ფიზიკურად ამტკე

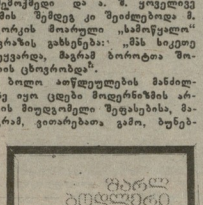

ქართულად იშვა

(...) ... (...) ... (...) ...

1904

ფრედერიკ მისტრალი

ვილჰელმ ლევიკი

მისტრალი არის ხასიათი, უფრო სწორად, გვარი, ცნობილი პროვანსალელი პოეტის, პროვანსალური კულტურის დიდი მოიგაზეთა, რომელიც სამოცდაწელი ბასპარეზზე გამოვიდა იმ დროს, როცა, პროვანსალურ ენას დათმობილი ჰქონდა პოზიციები და უკეთესად და უველაზე

თეატრის ერთი დღე...

კონსტანტინე გამსახურდიას „თვალის მოტაცებას“ რუსთაველის თეატრის სადუღლსმო ნამუშევრად. სპექტაკლმა ნათლად წარმოაჩინა, დამსმენელი ჯგუფის მოლაპარაკებიდან პოზიცია. მიმდინარე პოლიტიკური მოვლენების თვალსაწიერიდან თანამედროვედ აღიქმენ მწერლის გულისხმიერნი. ამჟამად მეთეატრეს სამსჯელოზე გამომაქვს „ოთარაანთ ქვრივი“ ერთი დღე. შეხვედრა დამსმენელ ჯგუფთან ეკისკვნს ხდას, როგორ ცხოვრობს შემოქმედებითი კოლექტივი, რა მიზნები აქვს მას და როგორ ცდილობს ბრალი ოუბლს საზოგადოებრივი ყოფის მეუღლეე მაჯისცემას.

ნათელა არველაძე: ბატონო ლევან, თქვენ უკვე მეხუთედ მიუბარუნდით „თვალის მოტაცებას“. მარჯანიშვილის თეატრის შემდგომ ადგილზერ დასთანაც დადგით იგი. მას შემდეგ ბევრი რამ შეიცვალა. ჩვენი საზოგადოებაც, რომ ყოფა თითქმის ოვინტერივ ფერისცვალებას განიცდის და ამდენად, საოქმელია რადიკალურად განსხვავებული გეკვნიათ.

ლევან მირიხულავა: რა თქმა უნდა, პოლიტიკური მოვლენების სამწყვიტან განაპირობა პროზის ანლებერი გაჯრეტა. კონსტანტინე გამსახურდიას კლასიკური ნაწარმოები მრავალფეროვანია და ჩვენს დღევანდელობას აქტიურად ეხმიზეა. თვით მწერლის აზროვნებაც იმდენად ღრმა და ყოველთმიმავალია, რომ ჰქონდეს ტაბების გამახვილებაც არ ყვრიდა, ისე მივუხადაეთ ტექსტ თანადგურულობას. ამჟამად, ჩემთვის სამი ძირითადი პრობლემა მთავარი. ეს არ ნიშნავს, რომ ნხვა საკითხები ფაქტიურად ფაროა. პირველია კაც ზვამბაიას ბაზი. სადღესოდ სრულიად ნათელი გახდა, რომ ბოლშევიკური იდეოლოგიის მსხვერპლი გლეხკაცია, ბახდ. „იგი გაუქცოდეთ მიწისაგან, რადგანაც მამ მიწის მეპატრონე ალარ ჭქვია. „გაგაუოლეს“, დაუკარგეს ფუნქცია, მოუშალეს საუკუნეებით ნასაზრდოები ტრადიცია, გადაუბრეს ფუხეები. ქვეყნის დაზლა მოსკვა ამ უაუნურებას. ბარი და მაზნი დიკარგა ბლეხს ცხოვრებას. ამის შედეგს ახლა ეიგრძნობ. ...ასევე მწვავეა მეორე საკითხიც. ფილარგი ოწვავეა, ახალი დროიდან „ახალნა ადეილოგიამ ადამიანი „გაუცხოვა სარწმუნოებისაგან, უარწმენინა გაუფდაწენ ქრისტეს მოძღვრებას, სამოდელოებას. ნელსკეს „ილორის ზარები“, შემდეგ ეკლესია. ამან სულიერად დაიკნინა ადამიანი და აუმხედრდა ზეილ — ბამას, მეგობარი — მეგობარს, ძმა — ძმას. კაცის კვლ ჩვეულებრივ ამბად იქცა. სისასტიკემ იმძლავრა. გაპირტყვეულ ადამიანი ნამეაოძეს ცოცხლად წვავდ. ამაზე მეტად როგორიღა უნდა დაეცეს ადამიანი?! ჩვენ ქრისტანი ერი ვართ და ღვთის გმობამ დაიკნინა ნაზოგადოება. სმას ჩარეოაჩენს ჩვენი საკეკალეკი. შესაბე კი თარამ ემზვარის ტრაგედიაა. იგი გონიერი და ბოაზროვნე ინტელიგენტია. ღრმად სწამდა, რომ უნარი შეუწევდა ერთიანთვის ნნიშვნელოვანი რამ ეკეთებინა. მაგრამ ადეანნდა, რომ ბინი ცოცხა, და გამოცდილება ალარავის ესაჭიროება. ეს არის ფუნქციაშოშლილი კაცის ტრაგედია. თუ ჩვენმა წარმოდგენამ ამ პრობლემებზე დაიფიქრა მაუურებელი, დამდგმელ ჯგუფს მიზანი მიღწეულად ჩაგვთვლება.

ნათელა არველაძე: ხაინტეტესოდ მესახება თქვენი ჩანაფიქრი. ბნიშვნელოვანია მაუურებლის ყურადღება მიეპაყოოთ ეგ ხაოავეს, ხაიდანაც დაიწყო ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრ ებ ი ნ რვეეგა. სოციალური თანაბრობისთვის მებრძოლთა ნიღბით ოწეულ ბოლშევიკებმა თავიანთი ავტ ორიტეტი ეოლტიკის ბაგატ ა, ჩვენი ტრადიციების მოშლა. ეუნარნარსად, ეთოა ხელოოფის ეედგენდ ადარდა პირველქმნილი ვაოოსანწარება, ეკორეტ ბოლ ადამიანმა ვეღარ ეეოლო მარმნილი საზოგადოების შექმნა და ქვეეეოდ ვამეფდ ქაოსი. ა ონ ზეა ეეოდ ეეოდ ეეოდ

(დასასრული)

ალბგიერიდ მიხი შესანიშნავი პროზა — „მემუარები და ნარკვევები", რომელიც ხარულად 1906 წელს გამოვიდა. — ბალმის ყველაზეს ფცილება მის პოეზიის. ხაინტერესოა, რომ რუმანელის ხაკუთარის, 1891 წლის შემდეგ, მიხტრალი ფლიერებს ალარ მიბრუნებია. ტაკავენელი წარხულის გახსენება, მაგ შემდეგ რაც ხაუკეთესო მეგობარი გარდაეცალა, ალარ ხურდა.

პოეტური დიდების ხახარული ჩამწარა მიხტრალს კამათმა მისი ალდგომაში მიღების შესახებ. ზოგიერთი ალდგომელთა ამ ანჩარი იყო, რომ, ამ პატივის ღირსი არაა პოეტი, რომელიც „უბრალო ხალხურ ენრაგიზეზე" წერსო. მაგრამ მიხტრალმა თვითონ უარყო ალდგომის წევრობის პატივი, რადგან არ ხურდა ამ ხალხის ყველაზეთ ეოფნა, ვისაც პროკანხალური ენა არ მიანნდა ფრანგული ენის თანაბერობად.

ალბგიერიდ მიხტრალს 1904 წელმა მოუტანა ხახარული, — იგი ხდება ნობელის პრემიის ლაურეატი. პრემიაში აღებული ფულით იგი ახრულებს თავის, როგორც თანამედროვენი ამბობდნენ, „უკანასკნელ პოემას", რომელს შემწეობ მან 1898 წელს დაიწყო. ეს „პოემა" ალალტების მუზეუმია, მისი ცხოვრების ბოლო წლების ძვირფასი პარმენი. მუზეუმის მოხაწყობამდე მიხტრალი ბრაზილ. ლავალ-ალტალანების ძველ ბაგარეულო ციხეს, ალალში. ალალტენ — ესაა პროკანხის ეთნოგრაფიისა და ფოლკლორის მუზეუმი, რომელიც ხაოცრადა დაკავშირებული მისი დამაარსებლის შემოქმედებასთან ან როგორც ამ მუზეუმზე დაწერილი ბროშურის ავტორი აღნიშნავს, აქ შეკრებილი ილუსტრაციები „კალენდალის", „ნარკოსი", „დელფიფან ეანსი". აქ შესანიშნავად შერჩეული ხაბუთები, მელავებით, მატერიალური კულტურის ხაგნებით ბეგიძლია ხარული წარმოდგენა შეიქმნათ პროკანხის ისტორიაზე, მის ყოფაზე, ზნე-ჩვეულებებზე. მის გამოეენებით ხელოვნებაზე შორეული წარსულიდან — დღემდე.

1909 წელს „ეროვნა" გამხალდან 50 წლის თავზე, მოხდა ორი ხადღესასწაული რამ. ალალტენ გაიხსნა ამ ხახით, როგორი ხახეც მან მიხტრალმა მიხეკი და ალალს ერთ-ერთ მოედანზე (ახანი პატარენა. მაგრამ მიანე მოედენია) მოეწყო პოეტის ბრონკეოს ძეგლის გახსნა. ფეხზე მდგარ პოეტს ხახე ხადგურთხაკენ მოეჭიეკია, თავზე ქუდი ახურავს, ჭალავზე ლაბადა აქვს გადაკიდებული. მიხტრალს ძეგლზე უზუმია „ნიმოდანალი ალალი და გახამგზავრებლად მზადაო".

ბონუმენტის გახსნაზე შეკრებილი ოეიოთახიანი ხალხის მახა მიოხოდა, რომ მიხტრალს რაიმე ეოქვა და მაშინ ეს მალალი, ლამაზი მიხეკი ხიტყვის მაგიერ იწყებს „ბორეის" პოეზიელი ხტრიკონების კითხვას და როცა ბოლოვარებისგან ხმა ჩაუწყდა და ხამარხებლური ხაჩუმე ჩამოვარდა, ყველამ მუხლი მოიკარა მზეთვალი პოეტის წინაშე.

ოთხი წლის შემდეგ მიხტრალს, ახალი ტრიუმფი ელოდა. ამჯერად ეკუნეში: ახალგაზრდების ჯგუფმა გამოსცხა კარტადან ცხენებზე, რომელშიც მიხტრალი იჯდა, თვითონ შეეხვნენ და კარეტა ხახტუბრიმდე, სადაც მიხტრალი უნდა გაბერებულიყო, მიიყვანეს. ერთ-ერთმა მთაგანმა წამოიძახა: „ცხოველებს ადამიანები" დაკავეთ, ადამიანებს კი — ღმერთებო".

გარდაიცვალა მიხტრალი 1914 წლის 25 მარტს. იგი დაკრძალეს მაიაწმი, სადაც ის დაიბადა და მთელი თავისი ცხოვრება გაატარა. პოეტის ორივე ხახელიდან მიშორებით არის მისი ალალმა, რომელიც ზუხტი ალალი დედოფალ ეანას ალალმისა.

ახეთი იყო მისი ბოლო სურვილი. ხახლში, რომელშიც მან უკანასკნელი ოცდაათი წელი გაატარა, დამთავლილებელი მემორიალურ დაფას და მასზე პოეტ ლეო ლეკარდოლნელის ხტრიკონს ახილავს „ჩვენ ვამბობთ მიხტრალს, ისეეე როგორც — მომეერთს".

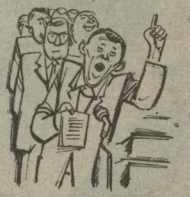

·ᲡᲐᲮᲐᲚᲘᲡᲝ ᲙᲘᲗᲮᲕᲔᲑᲘ·

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲡᲐᲮᲚᲘᲡᲝ ᲞᲠᲝᲒᲠᲐᲛᲐ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

ᲛᲘᲠᲝᲜᲘᲡ ᲞᲘᲠᲨᲘ ᲖᲘᲛᲑᲐᲑᲕᲔᲘ

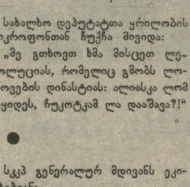

სახალხო დეპუტატთა ყრილობის „მიკროფონთან ჩუკჩა მივიდა:

„მე გთხოვთ ხმა მისცეთ ლეზოლუციას, რომელიც გმობს ლომანოვების დინასტიას: ალიასკა ლომ გაყოდეს, ჩუკოტკამ ლა დაამავა?!"

●

სკკ გენერალურ მდივანს ეკითხებიან:

— თქვენ ამტკიცებთ, რომ სოციალზმიდან კომუნიზმისკენ მიმავალ გზაზე მივბიჯუნდი. თუ ასეა, მაღაზიები რატომღაა ცარიელი?

— ჩვენ გზაში კვებას არ შეგიპარებივართ.

●

გლუჩაკი მალაზიაში შევიდა, ცარიელი დახლები დაინახა და კვირეული მორთო:

— ეს რა არის? მთავრობა რაღაზე ფიქრობდა?

აქეთ-იქიდან იმშაოსე ორი გადაცმული ამოეფეა.

— მოქალაქეე, თქვენ აქ ვის აგინებთ?

— ვის ვაგინებ და... რომანოვების დინასტიას!

— რომანოვები რა შუაშია?

— როგორ? სამაგი ჭელი რომ ამიფეს, სამოცდაათიოდე წლისთვის პროდუქტების მომარაგება ვერ უნდა მოეხერხებინათ?!

●

ბრიფინგზე გენერალური მდივანი უცნოელი ჟურნალისტების წინაშე გამოდის:

— რამდენიმე წლის წინ ჩვენ გავაკეთეთ ძვირფასი მეტალები, მაგრამ ეს საბჭოთა ხალხის კეთილდღეობას არ დატყობია. შემდეგ გავზარდეთ პროდუქტი, ხალიჩების და ავტომობილების ფასი, მაგრამ ამან საბჭოთა ხალხის კეთილდღეობაზე ზეგავლენა ვერ იქონია. ამის შემდეგომ გავაძვირეთ არაყი და კვლავ — ოჭრო, მაგრამ ამანაც ვერ შეარყია საბჭოთა ხალხის კეთილდღეობა. ახლა ჩვენ განზრახული გვაქვს, ვაძვიროთ და ვაძვიროთ პური, კარაქი, ხორცი და რძე, მაგრამ ვერც ეს...

— ბატონო გენერალურო მდივანო, „დუსტი" არ გიკეთიათ?

●

. ბალტიის ქვეყნებში ხალხი ოპტიმისტებად, პესიმისტებად და რეალისტებად იყოფა. ოპტიმისტები სწავლობენ ადგილობრივ ენას. პესიმისტები სწავლობენ ციმბირის რუკას, რეალისტები კი — კლაშნიკოვის ავტომატს.

●

ერევნის ჭუჩის რეპატრიანტი მიუყვება. ხარობს კაცი. თავისი პარით სუნთქავს, შშობლიურ ხმებს უგდებს ყურს, სამშობლოს ცას შესტრფის... და უცებ ბინძური წყლით სავსე თხრილში მოადენს ზღარბანს.

— დალაბეროს ღმერთმა, ეს რა უბედურებაა. ცივილიზებულ ქვეყნებში ასეთ დროს გამაფრთხილებელ ნიშნებს დგამენ, დროშებს კკიდებენ.

ერევნელებმა უთხრეს:

— თავს ნუ ისულელებ: შტატებიდან ოდესას რომ მოადენ, ნავსადგურში წყოელი დროშები არ დაგინახავს?

●

მიხა ცხაკაია მასებს ბოლშევიკურად ასე ალაწუნდა:

— ამბანავებო, საბჭოთა ხელისუფლება დღეს მაოფლიოს ერთ მეექვსედზეა დამყარებული. მაგრამ ბევრი დრო და ალი მსოფლიოს ერთ მეათედზე, ერთ მეალედზე, ერთ მეათასედზე დამყარდება. ეგაა, ამხანაგებო!

●

ამბიტურიენტი სკკ ისტორიაში ამარეს გამოცდას და სრულ უვიცობას ამჟღავნებს. სასოწარკვეთილმა გამომცდელმა არ იცის, რა იღონოს:

— ის მაინც გეცოდინებამ, 1917 წელს რა მოხდა?

— ნწუ!

— მარქსის გვარი მაინც გეკნებათ გაგონილი...

— ნწუ!

— ლენინისა?

— ნწუ!

— კი მაგრამ ასეთი გაუგებარი საიდან მოხვედით?

— ურიუპინსკიდანა ვარ.

გამომცდელმა მძიმედ ამოოხრა, ფანჯარასთან მივიდა, ცივ მინას შუბლით მეყრდნო და ნაღვლიანად წაბუბრტყუნა:

— ეჰ, უნდა მიაფურთხო კაცმა ყველაფერს და ურიუპინსკში გაუტიო...

● სოციალისტური სკლერიზი: დგას წინაკარში პენსიონერი, იყურება თავის ცარიელ ჩანთაში და ფიქრობს — ნეტა, მაღაზიიდან უკვე დავბრუნდი, თუ ჯერ არაკ წასულარ?

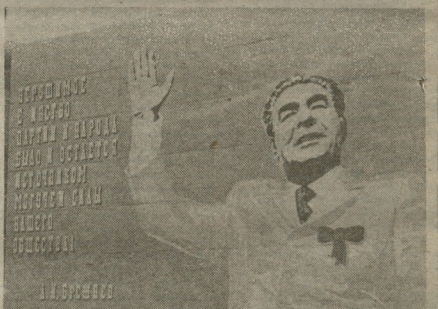

მურმან ჩაჩუას ფოტო,

მთავარი რედაქტორი ᲔᲚᲘᲖᲑᲐᲠ ᲯᲐᲕᲔᲚᲘᲫᲔ.

სარედაქციო კოლეგია: ᲗᲐᲛᲐᲖ ᲑᲘᲑᲘᲚᲣᲠᲘ (მთავარი რედაქტორის მოადგილე), ᲚᲐᲨᲐ ᲗᲐᲑᲣᲪᲐᲨᲕᲘᲚᲘ, ᲯᲣᲜᲐᲗᲐᲜ ᲗᲘᲗᲘᲔᲠᲘᲫᲔ, ᲐᲜᲐ ᲙᲐᲚᲐᲫᲔᲠᲘᲫᲔ, ᲜᲘᲜᲝᲠᲐ ᲜᲐᲗᲝᲫᲔ, ᲒᲣᲠᲐᲛ ᲨᲐᲜᲯᲘᲫᲔ, ᲗᲝᲜᲐᲠ ᲩᲮᲔᲘᲫᲔ, ᲑᲘᲖᲘᲝ ᲯᲝᲚᲝᲫᲔ, ᲗᲐᲛᲐᲖ ᲧᲘᲫᲔᲑᲘᲫᲔ, ᲗᲐᲛᲐᲖ ᲧᲘᲚᲐᲫᲔ.

პასუხისმგებელი მდივანი ᲑᲘᲖᲘᲝ ᲯᲝᲚᲝᲫᲔ

მორიგე რედაქტორი ᲛᲐᲛᲣᲪᲐ ᲧᲘᲫᲚᲐ ᲣᲠᲩ.

რედაქციის მისამართი: 380005, თბილისი, ბუდიაშვილის მოედანი №2

ტელეფონები:

მთ. რედაქტორის მახალები — 99-54-04.
მთ. რედაქტორის მოადგილის — 99-51-59.
პასუხისმგებელი მდივნის — 99-67-10
განყოფილებების — 99-73-59; 99-71-08; 99-08-85. 95-88-08.
ხელნაწერი შენახულია არ უნდა იბეჭდებოდეს მანამდე ნამდვილ 14 დღეზე.
მასალები იგზავნება არ უბრუნდებიო.

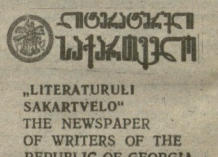

„LITERATURULI SAKARTVELO"
THE NEWSPAPER OF WRITERS OF THE REPUBLIC OF GEORGIA
«ЛИТЕРАТУРУЛИ САКАРТВЕЛО»
გაზეთის პარასკევობით

ᲘᲜᲓᲔᲥᲡ 00436 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17. ᲡᲐᲘᲜᲤᲝᲠᲛᲐᲪᲘᲝ ᲢᲔᲥᲜᲝᲚᲝᲒᲘᲣᲠᲘ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲚᲔᲑᲐ. „ᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲣᲚᲘ ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝ", თბილისი, Ვ. ᲙᲘᲠᲙᲘᲢᲝᲕᲘᲡ Ქ. 14.